

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 9. detsember 2022
(OR. en)

15837/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0402(CNS)

JUSTCIV 167
FREMP 261
JAI 1654
IA 219

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	8. detsember 2022
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 695 final
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust, põlvnemisega seotud asjades tehtud lahendite tunnustamist ja ametlike dokumentide vastuvõtmist ning Euroopa vanematõendi loomist

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 695 final.

Lisatud: COM(2022) 695 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 7.12.2022
COM(2022) 695 final

2022/0402 (CNS)

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust, põlvnemisega seotud asjades tehtud lahendite tunnustamist ja ametlike dokumentide vastuvõtmist ning Euroopa vanematõendi loomist

{SEC(2022) 432 final} - {SWD(2022) 390 final} - {SWD(2022) 391 final} -
{SWD(2022) 392 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANeku TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Liidu eesmärk on luua vabadusel ja õigusel rajanev ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine, õiguskaitse kättesaadavus ja põhiõiguste täielik austamine, ning seda ala säilitada ja arendada.

Selle eesmärgi saavutamiseks ütles komisjoni president Ursula von der Leyen oma 2020. aasta kõnes olukorrast Euroopa Liidus: „Kui olete lapsevanem ühes riigis, olete seda igas riigis“. Selle avaldusega viitas komisjoni president vajadusele tagada, et ühes liikmesriigis kindlaks tehtud põlvnemist tunnustatakse kõigis teistes liikmesriikides kõikidel eesmärkidel. Seda algatust nimetati põhimeetmeks ELi lapse õiguste strateegias¹ ja ELi LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegias².

Ettepaneku **eesmärk** on tugevdada **laste põhiõiguste ja muude õiguste kaitset piiriülestes olukordades**, sealhulgas nende õigust identiteedile,³ mittediskrimineerimisele⁴ ning era- ja perekonnavalule,⁵ ning pärimis- ja ülalpidamisõigust teises liikmesriigis, seades esikohale lapse huvid⁶. Kooskõlas selle eesmärgiga rõhutatakse nõukogu järelustes ELi lapse õiguste strateegia kohta,⁷ et laste õigused on universaalsed, et igal lapsel on samad õigused ilma igasuguse diskrimineerimiseta ning et kõigis lastega seotud meetmetes, mida võtavad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse parimad huvid.

Ettepaneku täiendavad eesmärgid on tagada **õiguskindlus** ja prognoositavus seoses eeskirjadega, mis käsitlevad rahvusvahelist kohtualluvust ja kohaldatavat õigust põlvnemise kindlakstegemisel piiriülestes olukordades ja põlvnemise tunnustamisel, ning **vähendada** perekonna ja liikmesriikide kohtusüsteemide **õiguskulusid ja koormust** seoses põlvnemise tunnustamise menetlustega teises liikmesriigis.

Vajadus tagada põlvnemise liikmesriikidevaheline tunnustamine tekib seetõttu, et kodanikud satuvad üha enam piiriülestesse olukordadesse, näiteks juhul, kui neil on teises liikmesriigis pereliikmeid, kui nad reisivad liidus, kolivad teise liikmesriiki, et leida tööd või rajada perekond, või ostavad teises liikmesriigis kinnisvara. Hinnanguliselt 2 miljonit last võib aga praegu seista silmitsi olukorraga, kus nende ühes liikmesriigis tunnustatud vanemat ei tunnustata teises liikmesriigis kõikidel eesmärkidel.

Liidu õiguse kohaselt peavad liikmesriigid juba praegu tunnustama teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemissuhet lapsega seoses **õigustega, mis lapsel on tulenevalt liidu**

¹ ELi lapse õiguste strateegia, COM(2021) 142 final.

² „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020) 698 final).

³ ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 8.

⁴ ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 2, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 21.

⁵ ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 9, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 7 ja 24.

⁶ ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 3, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 24.

⁷ Nõukogu 9. juuni 2022. aasta järelused Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia kohta (10024/22).

õigusest, eelkõige liidu liikumisvabaduse õigusest, sealhulgas direktiivist 2004/38/EÜ,⁸ milles käsitletakse Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil,⁹ millega kaasneb õigus võrdsele kohtlemisele¹⁰ ning takistuste keelamine sellistes küsimustes nagu nimede tunnustamine¹¹.

Liidu õiguses ei nõuta siiski veel, et liikmesriigid tunnustaksid teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemist **muudel eesmärkidel**. Sellisel tunnustamata jätmisel võivad olla **laste jaoks märkimisväärsed kahjulikud tagajärjed**. See takistab laste põhiõigusi piiriülestes olukordades ja selle tagajärjel võidakse eirata õigusi, mis neil on põlvnemisega seoses siseriikliku õiguse alusel. Seega võivad lapsed kaotada oma pärimis- või ülalpidamisõigused teises liikmesriigis või õiguse sellele, et üks vanematest toimib lapse seadusjärgse esindajana teises liikmesriigis sellistes küsimustes nagu ravi ja kooliharidus. Need raskused võivad sundida perekondi alustama **kohtumenetlust** oma laste vanemaks olemise tunnustamiseks teises liikmesriigis, kuid need kohtumenetlused võtavad aega, nendega kaasnevad kulud ja koormus nii perekondadele kui ka liikmesriikide kohtusüsteemidele ning nende tulemused on ebakindlad. Kuigi liikmesriigid on kohustatud tunnustama teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemist liidu õigusest tulenevate õiguste eesmärgil, võivad perekonnad **hoiduda** vaba liikumise õiguse kasutamisest hirmu tõttu, et nende laste põlvnemist ei tunnustata teises liikmesriigis kõikidel eesmärkidel.

põlvnemise tunnustamisega seotud praeguse keerulise olukorra **põhjuseks** on asjaolu, et liikmesriikides kehtivad erisugused materiaalõiguse normid põlvnemise kindlakstegemise kohta siseriiklikes olukordades, mis kuuluvad ja jäävad nende pädevusse, kuid ka erisugused õigusnormid rahvusvahelise kohtualluvuse kohta ja kollisiooninormid põlvnemise kindlakstegemiseks piiriülestes olukordades ning teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise tunnustamise kohta, mille suhtes on liit pädev tegutsema. Liidu õigusaktid, milles käsitletakse perekonnaõiguse piiriülest toimet, sealhulgas vanemlikku vastutust ja ülalpidamist, pärimist ja avalike dokumentide esitamist teises liikmesriigis, ei sisalda praegu aga rahvusvahelist kohtualluvust käsitlevaid õigusnorme ega kollisiooninorme põlvnemise

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004).

⁹ Vt eelkõige Euroopa Kohtu 14. detsembri 2021. aasta otsus kohtuasjas C-490/20, V.M.A. vs. Stoliczna obsztina, ECLI:C:2021:1008, milles kohus leidis, et liikmesriigid on kohustatud tunnustama põlvnemist, et võimaldada lapsel, kellel on liikmesriigi kodakondsus, kasutada takistamatult koos kummagi vanemaga õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, ning et see hõlmab kummagi vanema õigust omada dokumenti, mis võimaldab neil lapsega reisida.

¹⁰ Euroopa Kohtu 31. mai 1979. aasta otsus kohtuasjas C-207/78, Even, ECLI:C:1979:144, ja 8. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-337/97, Meeusen, EU:ECLI:C:1999:284.

¹¹ Vt näiteks Euroopa Kohtu 2. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus kohtuasjas C-148/02, Carlos García Avello vs. État belge, ECLI:EU:C:2003:539; 14. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-353/06, Grunkin-Paul, ECLI:EU:C:2008:559; 8. juuni 2017. aasta otsus kohtuasjas C-541/15, Freitag, ECLI:EU:C:2017:432. Muud liidu õigusest tulenevad õigused on näiteks stipendiumide, haridusasutusse vastuvõtmise, suurte perede ühistranspordikulude vähendamise, üliõpilaste ühistranspordisoodustuste ja madalamate muuseumide sissepääsutasudega seotud õigused. Vt näiteks Euroopa Kohtu 3. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas C-9/74, Casagrande vs. Landeshauptstadt München, ECLI:EU:C:1974:74; 27. septembri 1988. aasta kohtuotsus kohtuasjas C-235/87, Matteuci, ECLI:EU:C:1988:460; 30. septembri 1975. aasta kohtuotsus kohtuasjas C-32/75, Cristini vs. S.N.C.F., ECLI:EU:C:1975:120, ning 4. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-75/11, Euroopa Komisjon vs. Austria Vabariik, ECLI:EU:C:2012:605.

kindlakstegemise kohta piiriülestes olukordades või põlvnemise liikmesriikidevahelist tunnustamist.

Kodanike kaebused, petitsioonid Euroopa Parlamendile ja kohtumenetlused toovad esile probleemid, millega perekonnad puutuvad kokku oma laste vanematena tunnustamisel piiriülestes olukordades liidus, sealhulgas juhul, kui nad kolivad teise liikmesriiki või pöörduvad tagasi oma päritoluliikmesriiki ning taotlevad põlvnemise tunnustamist kõikidel eesmärkidel.

Selleks et käsitleda probleeme, mis on seotud põlvnemise tunnustamisega kõikidel eesmärkidel, ja kõrvaldada olemasolev lünk liidu õiguses, teeb komisjon ettepaneku võtta vastu liidu eeskirjad põlvnemist käsitleva rahvusvahelise **kohtualluvuse** kohta (millega määratakse kindlaks, millised liikmesriigi kohtud on pädevad tegelema põlvnemise küsimustega, sealhulgas määrama kindlaks põlvnemise piiriülestes olukordades) ja **kohaldatava õiguse** kohta (millega määratakse siseriiklik õigus, mida tuleks kohaldada põlvnemise küsimustes, sealhulgas põlvnemise kindlaksmääramise suhtes piiriülestes olukordades), et hõlbustada seejärel teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise **tunnustamist** liikmesriigis. Komisjon teeb ka ettepaneku luua **Euroopa vanematõend**, mida lapsed (või nende esindajad) võivad taotleda ja kasutada, et esitada teises liikmesriigis oma põlvnemise kohta tõendeid.

Võttes arvesse, et rahvusvahelises õiguses, liidu õiguses ja liikmesriikide õigusaktides on kõigil lastel samad õigused ilma diskrimineerimiseta, hõlmab ettepanek lapse põlvnemise tunnustamist **olenemata sellest, kuidas laps eostati või sündis, ja olenemata lapse perekonna tüübist**. Seega hõlmab ettepanek samast soost vanematega lapse puhul põlvnemise tunnustamist ning liikmesriigis riigisiselt lapsendatud lapse puhul põlvnemise tunnustamist.

Ettepanek **ei mõjuta** siiski **liikmesriikide pädevust** võtta vastu perekonnaõiguse materiaaõiguse norme, nagu perekonna määratlus või õigusnormid põlvnemise kindlakstegemise kohta riigisisestes olukordades. Ettepanek ei mõjuta ka liikmesriikide õigusnorme välisriigis sõlmitud abielude või registreeritud kooselude tunnustamise kohta.

Ettepanekut kohaldatakse **olenemata** laste **kodakondsusest** ja nende vanemate kodakondsusest. Kooskõlas tsiviilasju (sealhulgas perekonnaõigust) ja kaubandusaju käsitlevate kehtivate liidu õigusaktidega nõutakse ettepanekus siiski ainult **liikmesriigis välja antud** põlvnemist kindlakstegevate või tõendavate dokumentide tunnustamist või vastuvõtmist, samas kui kolmandas riigis välja antud põlvnemist kindlakstegevate või tõendavate dokumentide tunnustamise või vastuvõtmise suhtes kohaldatakse jätkuvalt siseriiklikku õigust.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate õigusnormidega**

Praegu on liikmesriigid kehtiva liidu õiguse alusel juba kohustatud tunnustama teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemist, et laps saaks kasutada liidu õigusest, eelkõige vaba liikumise õigusest tulenevaid õigusi. Seda liikmesriikide kohustust ettepanek ei mõjuta. Kuna aga puuduvad liidu eeskirjad, mis käsitleksid rahvusvahelist kohtualluvust ja kohaldatavat õigust põlvnemise kindlakstegemiseks piiriülestes olukordades ning põlvnemise tunnustamist teises liikmesriigis õiguste eesmärgil, mis lapsel on siseriikliku õiguse alusel tulenevalt põlvnemisest, reguleeritakse neid küsimusi praegu iga liikmesriigi õigusega.

Kehtivate liidu õigusaktidega reguleeritakse lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist mitmes valdkonnas, mis on piiriülestes olukordades laste puhul otseselt asjakohased (nt vanemlik vastutus¹², ülalpidamine¹³ ja pärimine¹⁴). põlvnemise küsimused on siiski nende õigusaktide kohaldamisalast välja jäetud. Avalike dokumentide määru¹⁵ omalt poolt käsitletakse avalike dokumentide õigsust teatavates valdkondades, sealhulgas sünni, põlvnemise ja lapsendamise valdkonnas, kuid ei hõlmata niisuguste avalike dokumentide sisu tunnustamist. Ühiste õigusnormide vastuvõtmine rahvusvahelise kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse kohta põlvnemise kindlakstegemisel piiriülestes olukordades ning põlvnemise tunnustamisel teises liikmesriigis **täiendaks** kehtivaid liidu õigusakte perekonnaõiguse ja pärimise kohta ning **hõlbustaks nende kohaldamist**, kuna lapse põlvnemine on eelküsimus, mis tuleb lahendada enne vanemlikku vastutust, ülalpidamist ja pärimist käsitlevate kehtivate liidu õigusnormide kohaldamist seoses lapsega.

Kuna ettepaneku eesmärk on kaitsta laste õigusi piiriülestes olukordades, on see kooskõlas ÜRO lapse õiguste konventsiooniga, milles on sätestatud, et osalisriigid peavad tagama lapse kaitse igasuguste diskrimineerimis- ja karistusvormide eest lapse vanemate seisundi või tegevuse pärast (artikkel 2), et igasugustes lapsi puudutavates ettevõtmistes kohtute või seadusandlike organite poolt tuleb esikohale seada lapse huvid (artikkel 3) ning et lastel on õigus identiteedile ja õigus olla vanemate poolt hooldatud (artiklid 7 ja 8). Ettepanek on kooskõlas ka Euroopa inimõiguste konventsiooniga, milles on sätestatud õigus era- ja perekonnaelu austamisele, ning sellega seotud Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikaga, sealhulgas surrogaatemaduse abil sündinud laste tunnustamise valdkonnas. Lõppkokkuvõttes on see kooskõlas ka lapse õiguste kaitse ja edendamise eesmärgiga, mis on sätestatud **Euroopa Liidu lepingus** (artikli 3 lõiked 3 ja 5) ning **Euroopa Liidu põhiõiguste hartas** (edaspidi „harta“). Hartaga tagatakse liidu õiguse kohaldamisel ja rakendamisel laste ja nende perekondade põhiõiguste kaitse. Need õigused hõlmavad õigust era- ja perekonnaelu austamisele (artikkel 7), õigust mittediskrimineerimisele (artikkel 21) ning laste õigust säilitada regulaarsed isiklikud suhted ja otsene kontakt oma mõlema vanemaga, kui see on nende parimates huvides (artikkel 24). Tuginedes ÜRO lapse õiguste konventsioonile, nähakse harta artikli 24 lõikes 2 ette, et kõikides lastega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek tugineb mitmele poliitilisele algatusele. Nende hulka kuuluvad 2010. aasta Euroopa Ülemkogu „Stockholmi programm – avatud ja turvaline Euroopa kodanike teenistuses ja

¹² Nõukogu 25. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapserööve (ELT L 178, 2.7.2019, lk 1).

¹³ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, 10.1.2009, lk 1).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT L 201, 27.7.2012, lk 107).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 200, 26.7.2016, lk 1).

nende kaitsele“,¹⁶ komisjoni Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava¹⁷ ja 2010. aasta roheline raamat „Vähem bürokraatiat kodanike jaoks: avalike dokumentide vaba ringluse edendamine ja perekonnaseisuaktide õigusjõu tunnustamine“¹⁸. Lisaks palus Euroopa Parlament 2017. aastal komisjonil esitada seadusandlik ettepanek lapsendamisotsuste piiriülese tunnustamise kohta¹⁹.

2020. aastal teatas komisjon meetmetest,²⁰ millega tagatakse, et ühes liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemist tunnustatakse kõigis teistes liikmesriikides. See algatus lisati ELi 2021. aasta lapse õiguste strateegiasse²¹ kui põhimeede, millega toetatakse võrdõiguslikkust ja laste õigusi, ning ka ELi 2020. aasta LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegiasse²². Euroopa Parlament tunnustas komisjoni algatust oma 2022. aasta resolutsioonis lapse õiguste kaitse kohta tsiviil-, haldus- ja perekonnaõiguse menetlustes²³.

Nõukogu järeldustes ELi lapse õiguste strateegia kohta²⁴ rõhutatakse, et laste õigused on universaalsed, et igal lapsel on samad õigused ilma igasuguse diskrimineerimiseta ning et kõigis lastega seotud meetmetes, mida võtavad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse parimad huvid. Selleks tuleb tingimata luua õigusraamistik, mis sisaldab ühtseid õigusnorme rahvusvahelise kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse kohta põlvnemise liikmesriikidevaheliseks tunnustamiseks, mis võimaldab lastel kasutada oma õigusi liidus ilma diskrimineerimiseta.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Liidu aluslepingute kohaselt kuulub perekonnaküsimusi, sealhulgas isikute õiguslikku seisundit käsitlev materiaalõigus liikmesriikide pädevusse, mis tähendab, et isiku põlvnemise kindlakstegemise materiaalõiguslikud normid on sätestatud siseriiklikus õiguses. Liit võib siiski võtta ELi toimimise lepingu artikli 81 lõike 3 kohaselt vastu perekonnaõiguse piiriülest toimet käsitlevaid meetmeid, näiteks meetmeid, mis hõlbustavad juhul, kui põlvnemine on liikmesriigis kindlaks tehtud, selle tunnustamist teistes liikmesriikides. Need meetmed võivad hõlmata ühiste õigusnormide vastuvõtmist rahvusvahelise kohtualluvuse, kohaldatava õiguse ja põlvnemise tunnustamise menetluste kohta teises liikmesriigis. Nende meetmetega ei

¹⁶ ELT C 115, 4.5.2010, lk 1.

¹⁷ COM(2010) 171 final.

¹⁸ COM(2010) 747 final.

¹⁹ Euroopa Parlamendi 2. veebruari 2017. aasta resolutsioon soovitud komisjonile lapsendamise piiriüleste aspektide kohta (2015/2086(INL)).

²⁰ Komisjoni presidendi von der Leyeni kõne olukorrast Euroopa Liidus Euroopa Parlamendi täiskogu istungil 20. septembril 2020. President ütles: „Kui olete lapsevanem ühes riigis, olete seda igas riigis.“

²¹ ELi lapse õiguste strateegia, COM(2021) 142 final.

²² „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020) 698 final).

²³ Euroopa Parlamendi 5. aprilli 2022. aasta resolutsioon lapse õiguste kaitse kohta tsiviil-, haldus- ja perekonnaõiguse menetlustes (2021/2060(INI)). Algatust peeti kiiduväärseks ka Euroopa Parlamendi 14. septembri 2021. aasta resolutsioonis LGBTIQ õiguste kohta ELis (2021/2679(RSP)).

²⁴ Nõukogu 9. juuni 2022. aasta järeldused Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia kohta (10024/22).

ühtlustata liikmesriikide materiaaõigust seoses perekonna määratluse või põlvnemise kindlakstegemisega riigisisestes olukordades.

Sarnaselt teiste perekonnaõigust käsitlevate liidu õigusaktidega on ettepaneku eesmärk hõlbustada põlvnemist käsitlevate lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist, võttes vastu rahvusvahelist kohtualluvust ja kohaldatavat õigust käsitlevad ühised õigusnormid. Ettepaneku eesmärk on nõuda teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise tunnustamist eelkõige siseriikliku õiguse alusel põlvnemisest tulenevate õiguste eesmärgil. Seepärast on asjakohane õiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 81 lõige 3.

ELi toimimise lepingu protokoll nr 22 kohaselt ei ole õigusvaldkonnas vastu võetud õiguslikud meetmed Taanis siduvad ega kohaldatavad. Samuti ei ole Euroopa Liidu toimimise lepingu protokoll nr 21 kohaselt sellised meetmed Iirimaa suhtes siduvad. Kui aga selles valdkonnas on esitatud ettepanek, võib Iirimaa anda teada oma soovist osaleda meetme vastuvõtmises ja kohaldamises, ning pärast meetme vastuvõtmist võib ta teatada oma soovist sellega ühineda.

- **Subsidiaarsus**

Kui perekonna määratlemise ja põlvnemise kindlakstegemise normide kehtestamine on liikmesriikide ülesanne, siis pädevus võtta perekonnaõigust ja lapse õigusi käsitlevaid piiriülese toimega meetmeid on jagatud liidu ja liikmesriikide vahel²⁵. Probleemid, mis on seotud teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise tunnustamisega liikmesriigis kas siseriiklikust või liidu õigusest tulenevate õiguste eesmärgil, on liidu mõõtmega, kuna tunnustamine nõuab kahe liikmesriigi kaasamist. põlvnemise tunnustamata jätmise tagajärjed on samuti liidu mõõtmega, kuna perekonnad võivad hoiduda vaba liikumise õiguse kasutamisest kartuse tõttu, et nende põlvnemissuhet lapsega ei tunnustata teises liikmesriigis kõikidel eesmärkidel.

Põlvnemise tunnustamisega seotud probleemid tulenevad eelkõige liikmesriikide erisugustest materiaaõiguse normidest põlvnemise kindlakstegemiseks ning liikmesriikide lahknevatest õigusnormidest rahvusvahelise kohtualluvuse ja põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatava õiguse kohta piiriülestes olukordades. Individuaalselt tegutsevad liikmesriigid ei suuda kõrvaldada rahuldaval viisil põlvnemise tunnustamisega seotud probleeme, kuna liikmesriikide õigusnormid ja menetlused peaksid liikmesriikidevaheliseks põlvnemise tunnustamiseks olema samad või vähemalt ühilduvad. Liidu tasandil on vaja võtta meetmeid tagamaks, et liikmesriiki, kelle kohtud või muud pädevad asutused teevad põlvnemise kindlaks piiriülestes olukordades, käsitatakse pädevana ning et kõigi liikmesriikide kohtud ja muud pädevad asutused kohaldavad põlvnemise kindlakstegemisel piiriülestes olukordades sama õigust. Sel viisil välditakse liidus olukordi, kus ühe ja sama isiku puhul tehakse kindlaks vastukäivad põlvnemissuhted ja iga liikmesriik tunnustab teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemissuhteid.

Seepärast oleks käesoleva ettepaneku eesmärke selle ulatuse ja mõju tõttu kõige parem saavutada liidu tasandil kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

²⁵ ELi toimimise lepingu artikli 4 lõike 2 punkt j.

- **Proportsionaalsus**

Käesoleva ettepaneku eesmärk on hõlbustada põlvnemise tunnustamist liikmesriikide vahel, nähes ette i) lahendite ja ii) põlvnemist kindlakstegevate siduva õigusjõuga ametlike dokumentide tunnustamise ning selliste ametlike dokumentide vastuvõtmise, millel puudub päritoluliikmesriigis siduv õigusjõud, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud. Selleks ühtlustatakse ettepanekuga liikmesriikide eeskirjad, mis käsitlevad rahvusvahelist kohtualluvust põlvnemise kindlakstegemisel piiriülestes olukordades, ning liikmesriikide kollisiooninormid, millega määratakse piiriülestes olukordades põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatav õigus.

Ettepanek piirdub üksnes sellega, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks: see ei mõjuta perekonna määratlust käsitlevat siseriiklikku materiaalõigust; see ei mõjuta välisriigis sõlmitud abielude või registreeritud kooselude tunnustamist käsitlevat siseriiklikku õigust; kohtualluvust ja kohaldatavat õigust käsitlevaid eeskirju kohaldatakse üksnes põlvnemise kindlakstegemise suhtes piiriülestes olukordades; selles nõutakse, et liikmesriigid tunnustaksid põlvnemist ainult juhul, kui see on tehtud kindlaks liikmesriigis, mitte siis, kui see on tehtud kindlaks kolmandas riigis; see ei mõjuta liikmesriikide asutuste pädevust põlvnemisega seotud asjade menetlemisel ning Euroopa vanematõend on laste (või nende esindajate) jaoks vabatahtlik ega asenda samaväärseid riigisiseseid põlvnemist tõendavaid dokumente.

Ettepanek on seega kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

- **Vahendi valik**

Piiriülestes olukordades põlvnemise puhul kehtivat rahvusvahelist kohtualluvust ja kohaldatavat õigust käsitlevate ühtsete õigusnormide vastuvõtmine on võimalik ainult määruse abil, kuna ainult määrusega tagatakse normide täiesti ühtne tõlgendamine ja kohaldamine. Kooskõlas varasemate rahvusvahelist eraõigust käsitlevate liidu õigusaktidega on eelistatud õigusakt seega määrus.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Ettepaneku ettevalmistamisel korraldas komisjon 2021. ja 2022. aastal ulatuslikke konsultatsioone, mis hõlmasid kõiki liikmesriike (v.a Taani)²⁶. Konsultatsioonid olid suunatud paljudele sidusrühmadele, kes esindavad kodanikke, avaliku sektori asutusi, akadeemikuid, õigusala töötajaid, valitsusväliseid organisatsioone ja muid asjaomaseid huvirühmi. Konsultatsioonid hõlmasid i) üldsuse tagasisidet esialgse mõjuhinna kohta; ii) avalikku konsultatsiooni; iii) kohtumist sidusrühmade ja kodanikuühiskonna esindajatega ning iv) kohtumist liikmesriikide ametiasutuste ekspertidega.

Lisaks komisjoni konsulteerimistegevusele viis konsultatsioonid läbi välistöövõtja. Need hõlmasid järgmist: i) liikmesriikide perekonnaseisuametnikele suunatud veebiküsitlused;

²⁶ Aluslepingutele lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) kohaselt ei osale Taani ELi toimimise lepingu artikli 81 alusel vastu võetud meetmetes.

ii) kirjalikud küsimustikud liikmesriikide ministeeriumidele ja kohtusüsteemile ning
iii) intervjuud liikmesriikide kohtute ja valitsusväliste organisatsioonidega.

Üldiselt pooldasid laste õigusi esindavad sidusrühmad, vikerkaarepered, õigusala töötajad ja perekonnaseisuametnikud, et liit lahendaks põlvnemise tunnustamise praegused probleemid siduvate õigusaktide vastuvõtmisega. Seevastu traditsioonilisi perekondi esindavad organisatsioonid ja surrogaatemaduse vastased organisatsioonid olid seadusandliku ettepaneku suhtes üldiselt kriitilised. Avalikkuse seisukohad olid erinevad.

Saadud tagasiside põhjal koostati ettepanek ja sellele lisatud mõjuhindang. Mõjuhindangusse on lisatud komisjoni korraldatud konsultatsioonide tulemuste üksikasjalik kokkuvõte.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Lisaks eespool nimetatud sidusrühmadega konsulteerimisele kogus ja kasutas komisjon ka muudest allikatest saadud eksperditeadmisi.

Ettepaneku ettevalmistamisel küsis komisjon eksperditeadmisi 2021. aastal loodud põlvnemise liikmesriikidevahelise tunnustamise eksperdirühmalt. Komisjon osales ka Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi põlvnemise/surrogaatemaduse projekti ekspertide kohtumistel ning tutvus akadeemilise kirjanduse, aruannete ja uuringutega.

Mõjuhindangu ettevalmistamisel tugines komisjon välistöövõtja tehtud uuringule. Väline töövõtja koostas ka riikide aruanded, muu hulgas põlvnemist käsitleva liikmesriikide materiaaõiguse ja rahvusvahelise eraõiguse kohta. Töövõtja uuringus kasutati erisuguseid vahendeid, et analüüsida põlvnemise tunnustamisega seotud probleeme, käesoleva ettepaneku mõju ja kaalutud poliitikavariante. Need vahendid hõlmasid eri viisil (intervjuud, küsimustikud, riiklikud aruanded) kogutud empiiriliste andmete kasutamist ning statistikat ja dokumentide analüüsi. Kui kvantitatiivsed andmed ei olnud kättesaadavad, kasutati kvalitatiivseid hinnanguid. Välistöövõtja uuringus jõuti järeldusele, et liidu jaoks kõige sobivam võimalus oma poliitiliste eesmärkide saavutamiseks oleks võtta vastu õigusakt põlvnemissuhete liikmesriikidevahelise tunnustamise kohta, sealhulgas luua Euroopa vanematõend.

- **Mõju hindamine**

Tuginedes komisjoni parema õigusloome suunistele²⁷ ja esialgse mõjuhindangu järeldustele, koostas komisjon ettepaneku mõjuhindangu. Mõjuhindangus kaaluti järgmisi poliitikavalikuid: i) lähtestsenaarium; ii) komisjoni soovitus liikmesriikidele; iii) seadusandlikud meetmed, mis koosnevad määrusest põlvnemise liikmesriikidevahelise tunnustamise kohta, ning iv) seadusandlikud meetmed, mis hõlmavad määrust põlvnemissuhete liikmesriikidevahelise tunnustamise kohta, sealhulgas vabatahtliku Euroopa vanematõendi loomist. Kõigi nende poliitikavalikutega, sealhulgas lähtestsenaariumiga, kaasneksid teatavad muud kui seadusandlikud meetmed, millega suurendatakse teadlikkust, edendatakse häid tavasid ja parandatakse liikmesriikide põlvnemise küsimustega tegelevate ametiasutuste koostööd.

²⁷ SWD(2021) 305 final.

Mõjuhinnaangus uuriti kõiki neid valikuid, pidades silmas nende eeldatavat mõju, tulemuslikkust ja tõhusust ning sidusust liidu õigus- ja poliitikaraamistikuga. Selle hinnangu põhjal valiti poliitikavalikuks ettepanek võtta vastu määrus põlvnemissuhete liikmesriikidevahelise tunnustamise kohta, sealhulgas vabatahtliku Euroopa vanematõendi loomine.

Mõjuhinnaangus järeldatakse, et valitud variant lihtsustaks märkimisväärselt põlvnemise tunnustamist *kõigi* hinnanguliselt 2 miljoni piiriülese perekonna lapse puhul, mitte ainult nende laste puhul, kelle perekonnal on praegu kõige rohkem põlvnemise tunnustamisega seotud probleeme. Eelkõige vähendaks spetsiaalselt teises liikmesriigis kasutamiseks välja töötatud Euroopa vanematõend tunnustamismenetlustega seotud halduskoormust ja tõlkekulusid kõigi perekondade jaoks.

Valitud poliitikavariant oleks ka põlvnemise tunnustamisega seotud probleemide lahendamisel kõige tulemuslikum, kuna positiivne õiguslik, sotsiaalne ja psühholoogiline mõju oleks kõige suurem. Valitud variandil oleks selge positiivne mõju *laste põhiõiguste* kaitsele (nt nende õigus identiteedile, mittediskrimineerimisele ning era- ja perekonnavalule). See aitaks kõige tulemuslikumalt kaitsta ka õigusi, mis *lastel on põlvnemisega seoses siseriikliku õiguse alusel* (näiteks nende õigus ülalpidamisele ja pärimisele teises liikmesriigis). Lõppkokkuvõttes oleks sellel positiivne *sotsiaalne ja psühholoogiline mõju*, kuna selle tulemusena koheldaks piiriülestes olukordades lapsi kohalike lastena.

Võttes vastu liidu ühtsed eeskirjad rahvusvahelise kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse kohta ning põlvnemise tunnustamise kohta ilma ühegi erimenetluseta, kaotataks valitud variandiga kulud ja koormus, mis on seotud haldus- ja kohtumenetlustega, mille lapsed ja nende perekonnad peavad praegu läbima, et põlvnemist tunnustataks teises liikmesriigis. Hinnangute kohaselt väheneksid tunnustamismenetluste keskmised kulud juhtumi kohta valitud variandi puhul 71 % ja 90 % perekondade puhul, kellel on praegu kõige tõsisemaid probleeme põlvnemise tunnustamisega.

Valitud variant tooks omakorda kaasa märkimisväärselt kokkuhoiu liikmesriikide ametiasutuste kulude, aja ja koormuse osas. Valitud variandi puhul väheneksid ametiasutuste kantavad tunnustamismenetluste kulud hinnanguliselt 54 %.

- **Põhiõigused**

Nagu eespool selgitatud, põhjustavad praegused põlvnemise tunnustamisega seotud probleemid olukordi, mis rikuvad piiriülestes olukordades laste põhiõigusi ja muid õigusi. Lastel ilmajätmine nende õiguslikust seisundist ja teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemissuhetest on vastuolus laste põhiõigustega identiteedile, mittediskrimineerimisele ning era- ja perekonnavalule austamisele, samuti nende parimate huvidega. Hõlbustades põlvnemise liikmesriikidevahelist tunnustamist, on ettepaneku eesmärk kaitsta laste põhiõigusi piiriülestes olukordades ja tagada vanemastatuse järjepidevus liidus.

4. MÕJU EELARVELE

Liikmesriigid võivad kanda ühekordseid kulusid määruse uute normidega kohanemiseks, eelkõige kulusid, mis tulenevad vajadusest koolitada kohtunikke, perekonnaseisumetnikke ja muid pädevaid asutusi uute normide valdkonnas. Nende asutuste järjepidevaks koolitamiseks võib oodata väiksemaid korduvaid kulusid. Ükski neist kuludest ei ole eeldatavasti märkimisväärne ning määrusest tulenev tõhususe suurenemine ja kulude kokkuhoid kaaluksid need igal juhul üles.

Ettepaneku säted, mis käsitlevad digitaalset kommunikatsiooni Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu määrusega (EL) XX/YYYY [õiguslase koostöö digiteerimise määrus] loodud detsentraliseeritud IT-süsteemi raames, mõjutaksid liidu eelarvet, mida saab katta ümberpaigutamise kaudu õigusprogrammi raames. See mõju oleks väike, kuna detsentraliseeritud IT-süsteem ei pea olema loodud konkreetselt ettepaneku kohaldamiseks, vaid seda arendatakse paljude liidu vahendite jaoks, mis on seotud [õiguslase koostöö digiteerimise määruse] alusel tehtava tsiviil- ja kaubandusajade õiguslase koostööga.

Samuti kannavad liikmesriigid mõningaid kulusid, mis kaasnevad nende territooriumil paiknevate detsentraliseeritud IT-süsteemi juurdepääsupunktide paigaldamise ja hooldamisega ning riiklike IT-süsteemide kohandamisega, et muuta need pääsupunktidega koostalitlusvõimeliseks. Kuid nagu märgitud, oleks suurem osa neist finantsinvesteeringutest tehtud juba muude tsiviil- ja kaubandusajades tehtavat õiguslast koostööd käsitlevate liidu vahendite digiülemineku raames. Lisaks saaksid liikmesriigid taotleda toetusi, et rahastada neid kulusid asjaomastest liidu rahastamisprogrammidest, eeskätt ühtekuuluvuspoliitika vahenditest ja õigusprogrammist.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Määrus on vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides ja seepärast ei pea seda siseriiklikku õigusesse üle võtma.

Ettepanekus on ette nähtud asjakohased järelevalve-, hindamis- ja aruandluskohustused. Esiteks jälgitaks määruse praktilist kohaldamist tsiviil- ja kaubandusajade käsitleva Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku korrapärase kohtumiste kaudu, kus osalevad liikmesriikide eksperdid. Lisaks viib komisjon viis aastat pärast määruse kohaldatavaks muutumist läbi määruse kohaldamise täieliku hindamise. Hindamisel tuginetaks muu hulgas liikmesriikide ametiasutustelt, välisekspertidelt ja asjaomastelt sidusrühmadelt saadud teabele.

• Ettepaneku sätete selgitus

Ettepanekus on üheksa peatükki: i) reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted; ii) kohtualluvus põlvnemise küsimustes piiriülestes olukordades; iii) põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatav õigus piiriülestes olukordades; iv) teises liikmesriigis välja antud lahendite ja siduva õigusjõuga ametlike dokumentide tunnustamine; v) teises liikmesriigis välja antud ilma siduva õigusjõuta ametlike dokumentide vastuvõtmine; vi) Euroopa vanematõend; vii) digitaalne kommunikatsioon; viii) delegeeritud õigusaktid ning ix) üld- ja lõppsätted.

I peatükk. Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Artiklis 1 sätestatakse ettepaneku reguleerimisese. Ettepanekuga püütakse saavutada eesmärk hõlbustada teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise tunnustamist liikmesriigis, võttes vastu ühtsed eeskirjad, milles käsitletakse järgmist: i) rahvusvaheline kohtualluvus seoses põlvnemise kindlakstegemisega liikmesriigis piiriülestes olukordades; ii) õigus, mida kohaldatakse põlvnemise kindlakstegemise suhtes liikmesriigis piiriülestes olukordades; iii) põlvnemist kindlakstegevate lahendite ja siduva õigusjõuga ametlike dokumentide tunnustamine; iv) selliste ametlike dokumentide vastuvõtmine, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, ning

v) vabatahtliku Euroopa vanematõendi loomine, mis võimaldab lapsel või tema esindajal tõendada põlvnemist teises liikmesriigis.

Põlvnemine tehakse tavaliselt kindlaks seaduse alusel või pädeva asutuse aktiga, näiteks lahendi, haldusasutuse otsuse või notariaalaktiga, mille järel kantakse põlvnemissuhe tavaliselt liikmesriigi elanike- või rahvastikuregistrisse. Kodanikud taotleavad aga kõige sagedamini põlvnemise tunnustamist teises liikmesriigis ametliku dokumendi alusel, milles ei kinnitata põlvnemist siduva õigusjõuga, kuid millel on selles liikmesriigis varem muul viisil (seaduse või pädeva asutuse akti kaudu) kindlakstehtud põlvnemist tõendav toime. Sellised ametlikud dokumendid võivad olla näiteks rahvastikuregistri väljavõte või sünni- või vanematõend. Ettepanekus esitatud ühtsete eeskirjadega piiriülestes olukordades põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatava õiguse kohta püütakse hõlbustada selliste ametlike dokumentide vastuvõtmist, millel ei ole siduvat õigusjõudu, kuid millel on tõendusjõud päritoluliikmesriigis kas selles liikmesriigis varem kindlakstehtud põlvnemise (näiteks sünnitunnistus) või muude asjaolude kui põlvnemise kindlakstegemise osas (nt isaduse omaksvõtt või nõusoleku andmine põlvnemise kindlakstegemiseks).

Artiklis 2, milles käsitletakse ettepaneku seost liidu õiguse muude sätetega, selgitatakse, et ettepanek ei tohiks mõjutada lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige vaba liikumist käsitlevast liidu õigusest, sealhulgas direktiivist 2004/38/EÜ²⁸. Ettepaneku eesmärk ei ole sätestada täiendavaid tingimusi või nõudeid põlvnemise tunnustamise kohta liidu õigusest tulenevate õiguste teostamiseks ega mõjutada selliste eeskirjade rakendamist. Seega jääb vaba liikumist käsitlev liidu õigus kehtima. Eelkõige saab põlvnemise tunnustamisest liidu õigusest tulenevate õiguste teostamise eesmärgil keelduda üksnes vaba liikumist käsitlevas liidu õiguses lubatud alustel, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus. ELi toimimise lepingu artikli 21 alusel kehtiva liidu õiguse ja sellega seotud teisest õigusaktide alusel, nagu neid on tõlgendanud Euroopa Kohus, ei saa liikmesriigi rahvusliku identiteedi austamine ELi lepingu artikli 4 lõike 2 alusel ja liikmesriigi avalik kord olla põhjus, miks keelduda tunnustamast põlvnemissuhet laste ja nende samasooliste vanemate vahel lapse liidu õigusest tulenevate õiguste teostamisel. Lisaks võib liidu õigusest tulenevate õiguste teostamise eesmärgil tõendada vanemaks olemist mis tahes viisil²⁹. Seega ei ole liikmesriigil õigust nõuda, et isik esitaks kas ettepanekus ette nähtud tõendi, mis on lisatud lahendile, või põlvnemist käsitleva ametliku dokumendi või ettepanekuga loodud Euroopa vanematõendi, kui isik taotleb põlvnemise tunnustamist seoses õigustega, mis lapsel on tulenevalt vaba liikumist käsitlevast liidu õigusest. See ei tohiks siiski takistada isikut valimast sellistel juhtudel ka asjakohast tõendit või Euroopa vanematõendit.

Artiklis 2 selgitatakse ka, et ettepanek ei mõjuta avalikke dokumente käsitleva määruse³⁰ (mis juba lihtsustab avalike dokumentide (nagu kohtuotsused, notariaaldokumendid ja

²⁸ Liidu õigusest tulenevate õiguste hulka kuuluvad liidu kodanike ja nende pereliikmete õigus liidus vabalt liikuda ja elada, sealhulgas stipendiumide, haridusasutusse vastuvõtmise, ühistranspordikulude vähendamise suurt perede puhul, üliõpilaste ühistranspordisoodustuste ja muuseumide madalamate sissepääsutasudega seotud õigused, samuti õigus nime tunnustamisele.

²⁹ Vt Euroopa Kohtu 25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-459/99, MRAX, ECLI:EU:C:2002:461, punktid 61 ja 62, ja 17. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-215/03, Oulane, ECLI:EU: C:2005:95, punktid 23–26.

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 200, 26.7.2016, lk 1).

haldustõendid) ringlust) kohaldamist teatavates valdkondades, sealhulgas sünni, põlvnemise ja lapsendamise puhul nende ehtsuse osas.

Artiklis 3 määratakse kindlaks ettepaneku kohaldamisala. Kohtualluvust ja kohaldatavat õigust käsitlevaid norme kohaldatakse juhul, kui põlvnemine tuleb teha kindlaks liikmesriigis piiriülestes olukordades. Põlvnemise tunnustamise norme kohaldatakse juhul, kui tunnustatav põlvnemine on tehtud kindlaks liikmesriigis, seega ei hõlma ettepanek kolmandas riigis koostatud ja põlvnemist kindlakstegevate või tõendavate või registreeritud lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist või vastuvõtmist. Sellistel juhtudel kohaldatakse tunnustamise ja vastuvõtmise suhtes iga liikmesriigi siseriiklikku õigust. Ettepanekut kohaldatakse siiski kõigi laste põlvnemise tunnustamise suhtes, olenemata nende kodakondsusest ja vanemate kodakondsusest, tingimusel et laste põlvnemine on tehtud kindlaks liikmesriigis, mitte kolmandas riigis.

Küsimused, mis võivad olla seotud lapse põlvnemisega, kuid mida reguleerivad muud liidu või rahvusvahelised õigusaktid või siseriiklik õigus, on ettepaneku kohaldamisalast välja jäetud, näiteks vanemliku vastutuse, ülalpidamise, pärimise, riikidevahelise lapsendamise, lapse vanemate abielu või registreeritud partnerluse olemasolu, kehtivuse või tunnustamisega seotud küsimused ning toime, mis on lapse põlvnemise registreerimisel või mittere registreerimisel liikmesriigi asjakohases registris. Lahendades eelküsimusena lapse põlvnemise küsimuse, hõlbustaks ettepanek siiski vanemlikku vastutust, ülalpidamist ja pärimisasju käsitlevate kehtivate liidu õigusaktide kohaldamist lapse suhtes. Ettepanekus ei käsitleta ka siseriikliku õiguse alusel põlvnemisest tulenevaid õigusi ja kohustusi, näiteks lapse kodakondsust ja nime.

Artiklis 4 määratletakse ettepanekus esitatud mõisted „põlvnemine“, „laps“, „põlvnemise kindlakstegemine“, „kohus“ ja „lahend“, „ametlik dokument“, „päritoluliikmesriik“, „detsentraliseeritud IT-süsteem“ ja „Euroopa elektrooniline juurdepääsupunkt“.

- **Laps** on määratletud laialt ja hõlmab mis tahes vanuses isikut, kelle põlvnemine tuleb kindlaks teha, seda tunnustada või tõendada. Kuna põlvnemisstaatus on oluline kogu inimese elu jooksul, kohaldatakse ettepanekut igas vanuses laste, st nii alaealiste kui ka täiskasvanute suhtes. Lapse (parimaid) huvisid ja õigust olla ära kuulatud tuleb siiski mõista viitena lapsele, nagu see on määratletud ÜRO lapse õiguste konventsioonis, st alla 18aastasele isikule, välja arvatud juhul, kui lapse suhtes kohaldatava õiguse kohaselt on ta varem täisealiseks saanud.
- **Põlvnemine**, tähendab põlvnemissuhet, mis on kindlaks tehtud seaduses sätestatud korras, sealhulgas konkreetse(te) vanema(te) lapseks olemise õiguslikku seisundit. Ettepaneku kohaldamisel võib põlvnemine olla bioloogiline, geneetiline, tuleneda lapsendamisest või seadusest. Nagu märgitud, hõlmab ettepanek liikmesriigis kindlaksmääratud põlvnemist nii alaealiste kui ka täiskasvanute, sealhulgas surnud lapse ja veel sündimata lapse puhul, olgu tegemist üksikvanema, *de facto* paari, abielupaari või registreeritud kooselus oleva paariga. See hõlmab lapse põlvnemise tunnustamist olenemata sellest, kuidas laps on eostatud või sündinud – seega ka abistava reproduktsioonitehnoloogia abil eostatud lapsi – ja olenemata lapse perekonna tüübist, hõlmates seega kahe samasoolise vanemaga lapsi, üksikvanema lapsi ning lapsi, kelle on liikmesriigisiselt lapsendanud üks vanem või kaks vanemat.

- **Põlvnemise kindlakstegemine** – lapse ja kummagi vanema vahelise suhte kindlakstegemine seaduses sätestatud korras, sealhulgas põlvnemise kindlakstegemine juhul, kui vaidlustatakse eelnevalt kindlakstehtud põlvnemine. Kui see on asjakohane, võib see mõiste hõlmata ka põlvnemise lõppemist või lõpetamist. Ettepanekut ei kohaldata põlvnemise kindlakstegemise suhtes riigisisestes olukordades, mille puhul puuduvad piiriülesed elemendid (nt liikmesriigisisene lapsendamine), kuigi seda kohaldatakse sellistes liikmesriigisisestes olukordades kindlakstehtud põlvnemise tunnustamise suhtes.
- **Ametlikud dokumendid** on määratletud laialt, nagu muudes liidu tsiviilõigust käsitlevates õigusaktides. Ettepaneku kohased ametlikud dokumendid hõlmavad seega i) siduva õigusjõuga dokumente, millega tehakse kindlaks põlvnemine, näiteks notariaaldokumendid (nt lapsendamise korral või juhul, kui laps ei ole veel sündinud) või haldusotsused (nt pärast isaduse omaksvõttu), samuti ii) dokumente, mis ei kinnita põlvnemist siduva õigusjõuga, vaid mis tõendavad muul viisil kindlakstehtud põlvnemist (nt väljavõtte elanike- või perekonnaseisuregistrist, sünni- või vanematõend) või tõendavad muid asjaolusid (nt notariaaldokument või haldusdokument, milles on registreeritud isaduse omaksvõtt või abistatava reproduktsioonitehnoloogia kasutamiseks nõusoleku andmine).

Artiklis 5 selgitatakse, et ettepanek ei mõjuta küsimust, millised asutused igas liikmesriigis on pädevad tegelema põlvnemise küsimustega (näiteks kohtud, haldusasutused, notarid, registripidajad ja/või muud asutused).

II peatükk. Kohtualluvus

Selleks et hõlbustada põlvnemist käsitlevate lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist või vajaduse korral vastuvõtmist, sätestatakse ettepanekus ühtsed kohtualluvusnormid piiriülese elemendiga põlvnemise kindlakstegemise kohta. Kohtualluvusnormidega välditakse ka paralleelseid menetlusi eri liikmesriikides, mille otsused võivad olla omavahel vastuolus. Arvestades, et enamikus liikmesriikides ei saa põlvnemisega seotud õiguste suhtes kokkuleppeid sõlmida või neist õigustest loobuda, ei nähta ettepanekus kohtualluvusega seoses ette poolte autonoomiat (näiteks kohtu valimine või kohtualluvuse üleandmine).

Ettepanekuga nähakse ette alternatiivsed kohtualluvuse alused, et hõlbustada õiguskaitse kättesaadavust liikmesriigis. Tagamaks, et lapsed saavad minna kohtusse, mis asub nende lähipiirkonnas, põhinevad kohtualluvuse alused kohtute lähedusel lapsele. Seega võib kohtualluvus teise võimalusena olla liikmesriigis, kus on lapse harilik viibimiskoht või sünnikoht või mille kodakondsus on lapsel või ühel vanemal või kus on kostja (näiteks isik, kelle kohta laps väidab, et on temast põlvnenud) või ühe vanema alaline elukoht. Kooskõlas Euroopa Kohtu asjaomase praktikaga määratakse lapse harilik viibimiskoht kindlaks iga üksikjuhtumi kõigi asjaolude põhjal.

Kui kohtualluvust ei ole võimalik kindlaks teha mõne üldise alternatiivse kohtualluvuse alusel, peaksid pädevad olema selle liikmesriigi kohtud, kus laps viibib. See kohtualluvuse alus võib kehtida eelkõige pagulastest laste ja rahvusvaheliselt ümberasustatud laste suhtes. Kui liikmesriigi ühelgi kohtul ei ole ettepaneku alusel pädevust, tuleks kohtualluvus muudel juhtudel igas liikmesriigis kindlaks määrata selle liikmesriigi õigusaktide alusel. Et parandada olukorda kohtuliku arutamise mittevõimaldamise puhul, nähakse käesoleva ettepanekuga ette ka *forum necessitatis*, mis võimaldab selle liikmesriigi kohtul, kellega kohtuasi on piisavalt seotud, teha otsus põlvnemise küsimuses, mis on tihedalt seotud kolmanda riigiga. Seda võib

teha erandkorras, näiteks juhul, kui menetlus osutub kõnealuses kolmandas riigis võimatuks, näiteks kodusõja tõttu, või kui lapselt või muult huvitatud poolelt ei saa mõistlikult eeldada, et ta algatab menetluse asjaomases kolmandas riigis.

Ettepanekus tuletatakse ka meelde, et alla 18aastastel lastel, kes on võimelised oma seisukohti kujundama, antakse võimalus avaldada oma arvamust menetlustes, mis käsitlevad asjaomaste laste põlvnemist.

III peatükk. Kohaldatav õigus

Ettepanek peaks tagama õiguskindluse ja prognoositavuse ning selles pakutakse välja ühised õigusnormid õiguse kohta, mida kohaldatakse põlvnemise kindlakstegemisel piiriülestes olukordades. Ühiste normide eesmärk on vältida vastukäivaid otsuseid põlvnemise kohta sõltuvalt sellest, millise liikmesriigi kohtud või muud pädevad asutused põlvnemise kindlaks määravad. Normide eesmärk on ka hõlbustada eelkõige selliste ametlike dokumentide vastuvõtmist, millega ei tehta päritoluliikmesriigis põlvnemine kindlaks siduva õigusjõuga, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud.

Ettepanekuga kohaldatavaks tunnistatud õigus on universaalne, st seda kohaldatakse olenemata sellest, kas tegemist on liikmesriigi või kolmanda riigi õigusega. Üldjuhul tuleks põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldada selle riigi õigust, kus on sündinud isiku alaline elukoht sünni ajal. Selleks et tagada kohaldatava õiguse kindlaksmääramine igal juhul, kui sündinud isiku alalist elukohta sünni ajal ei ole võimalik kindlaks teha (näiteks pagulase või rahvusvaheliselt ümberasustatud ema puhul), tuleks kohaldada lapse sünniriigi õigust.

Selleks et lahendada praegu põlvnemise tunnustamisega seotud kõige sagedasemaid probleeme, võivad erandina eespool nimetatud reeglist juhul, kui selle normi tulemusel tehakse kindlaks põlvnemine ainult ühest vanemast (tavaliselt samasooliste paari geneetiline vanem), ettepaneku alusel põlvnemise küsimuses pädevad liikmesriigi ametiasutused kohaldada ühte kahest täiendavast alternatiivsest normist – kas ühe vanema kodakondsusriigi õigust või lapse sünniriigi õigust –, et teha kindlaks põlvnemine teisest vanemast (tavaliselt samasoolise paari mittegeneetilise vanema puhul). Seda võimalust võivad kasutada pädevad asutused, kes kaaluvad põlvnemise kindlakstegemist esimest korda, aga ka pädevad asutused olukorras, kus teise liikmesriigi ametiasutused on juba teinud põlvnemise kindlaks ainult ühest vanemast. Kui ettepaneku alusel pädev liikmesriigi kohus või muu pädev asutus on teinud, koostanud või registreerinud lahendi või siduva õigusjõuga ametliku dokumendi, millega tehakse kindlaks põlvnemine iga vanema suhtes vastavalt ühele ettepanekus määratud kohaldatavale õigusele, tuleks iga sellist dokumenti, millega tehakse kindlaks põlvnemine iga vanema suhtes, tunnustada kõigis teistes liikmesriikides kooskõlas ettepanekus sätestatud tunnustamisnormidega. Lisaks võib laps (või tema esindaja) taotleda ja kasutada Euroopa vanematõendit, et tõendada teises liikmesriigis oma põlvnemist mõlemast vanemast.

Avaliku huviga seotud kaalutlustel peaks liikmesriikide kohtutel ja teistel piiriülestes olukordades põlvnemist kindlakstegevatel pädevatel asutustel olema õigus erandkorras eirata välisriigi õiguse teatavaid sätteid, kui vastaval konkreetsel juhul oleks nende sätete kohaldamine ilmselgelt vastuolus nende liikmesriigi avaliku korraga (*ordre public*). Sellistel asutustel ei tohiks siiski olla võimalik seda erandit kohaldada teise riigi õiguse kohaldamise vältimiseks, kui see oleks vastuolus hartaga ja eelkõige harta artikliga 21, mis keelab diskrimineerimise. Seetõttu ei tohiks seda erandit kohaldada eesmärgiga keelduda kohaldamast teise riigi õigusnormi, millega nähakse ette samasoolise paari kahest vanemast põlvnemise võimalus, üksnes põhjusel, et vanemad on samast soost.

IV peatükk. Tunnustamine

Selles peatükis sätestatakse normid teises liikmesriigis välja antud lahendite ja siduva õigusjõuga põlvnemist kinnitavate ametlike dokumentide tunnustamise kohta.

Teises liikmesriigis välja antud lahendi ja päritoluliikmesriigis põlvnemist kinnitavate siduva õigusjõuga ametlike dokumentide tunnustamine liikmesriigis peaks põhinema vastastikuse usalduse põhimõttel üksteise kohtusüsteemi vastu. Seda usaldust tuleks veelgi suurendada, võttes vastu ühtsed eeskirjad, milles käsitletakse rahvusvahelist kohtualluvust ja põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatavat õigust piiriülestes olukordades. Liikmesriigis välja antud siduva õigusjõuga lahendeid ja ametlikke dokumente, millega tehakse kindlaks põlvnemine, tuleks tunnustada teises liikmesriigis ilma ühegi erimenetluseta, sealhulgas lapse perekonnaseisuaktide ajakohastamiseks. See ei piira võimalust, et huvitatud pool võib alata kohtumenetluse, et saada lahend, milles leitakse, et põlvnemise tunnustamisest keeldumiseks või põlvnemise mittetunnustamise menetluseks ei ole alust.

Pool, kes soovib tugineda põlvnemist kindlakstegevale lahendile või ametlikule dokumendile, millel on teises liikmesriigis siduv õigusjõud, peaks esitama lahendi või ametliku dokumendi koopia ja asjakohase tõendi. Tõendite eesmärk on hõlbustada nendega kaasas olevate dokumentide loetavust ja seega nende tunnustamist. Siduva õigusjõuga põlvnemist kinnitavate dokumentide puhul on tõendi eesmärk ka tõendada, et liikmesriik, kelle ametiasutus ametliku dokumendi väljastas, oli pädev põlvnemist kindlaks tegema.

Selle liikmesriigi ametiasutustel, kus põlvnemisele tuginetakse, ei ole õigust nõuda, et esitataks lahendile lisatud tõend või siduva õigusjõuga põlvnemist tõendav ametlik dokument või Euroopa vanematõend, kui põlvnemissuhet kasutatakse liidu õigusest tulenevate õiguste, sealhulgas vaba liikumise õiguse eesmärgil. See ei tohiks siiski takistada isikut otsustamast esitada sellistel juhtudel ka asjakohane tõend või Euroopa vanematõend.

Ettepaneku kohaselt on põlvnemise tunnustamisest keeldumise põhjuste loetelu ammendav kooskõlas selle aluseks oleva eesmärgiga hõlbustada põlvnemise tunnustamist. Hinnates võimalikku põlvnemise tunnustamisest keeldumist avaliku korra kaalutlustel, peavad liikmesriikide ametiasutused võtma arvesse lapse huvisid, eelkõige lapse õiguste kaitset, sealhulgas lapse ja vanemate vaheliste tõeliste perekondlike sidemete säilitamist. Avalikul korral (*ordre public*) põhinevat tunnustamisest keeldumise alust tuleb kasutada erandkorras ja iga konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes, see tähendab mitte abstraktselt lapse põlvnemise tunnustamise välistamiseks näiteks samasooliste vanemate puhul. Asjaomasel juhul peaks selline tunnustamine olema ilmselgelt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus tunnustamist taotletakse, näiteks seetõttu, et lapse eostamisel, sündimisel või lapsendamisel või lapse põlvnemise kindlakstegemisel on rikutud isiku põhiõigusi. Kohtutel või muudel pädevatel asutustel ei tohiks olla võimalik keelduda teises liikmesriigis välja antud lahendi või ametliku dokumendi tunnustamisest, kui see oleks vastuolus hartaga, eelkõige harta artikliga 21, millega keelatakse diskrimineerimine, sealhulgas laste diskrimineerimine. Seega ei saanud liikmesriikide ametiasutused avaliku korra kaalutlustel keelduda tunnustamast kohtuotsust või ametlikku dokumenti, millega tehakse kindlaks põlvnemine lapsendamise teel vallalisest mehest või samasooliste paari kahest vanemast, üksnes põhjusel, et vanemad on samast soost.

Ettepanek ei mõjuta piiranguid, mis on kehtestatud Euroopa Kohtu praktikaga avaliku korra kasutamisele põlvnemise tunnustamisest keeldumiseks, kui liikmesriigid on vaba liikumist käsitleva liidu õiguse kohaselt kohustatud tunnustama teise liikmesriigi ametiasutuste poolt

liidu õigusest tulenevate õiguste kasutamiseks välja antud põlvnemissuhet tõendavat dokumenti. Eelkõige ei saa keelduda põlvnemise tunnustamisest, mille eesmärk on liidu õigusest tulenevate lapse õiguste teostamine, tuginedes samast soost vanematega seoses avalikule korrale.

V peatükk. Siduva õigusjõuta ametlikud dokumendid

Ettepanekuga nähakse ette ka selliste ametlike dokumentide vastuvõtmine, mis ei kinnita päritoluliikmesriigis põlvnemist siduva õigusjõuga, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud. Tõendusjõud võib viidata põlvnemise eelnevale kindlakstegemisele muul viisil või muude asjaoludega. Olenevalt siseriiklikust õigusest võib selline ametlik dokument olla näiteks sünnitunnistus, vanematõend, sünnijärgne väljavõte registrist või notariaal- või haldusdokument, millega registreeritakse isaduse omaksvõtt või ema või lapse nõusolek põlvnemise kindlakstegemise kohta.

Sellistel ametlikel dokumentidel peaks olema teises liikmesriigis sama tõendusjõud nagu dokumendi päritoluliikmesriigis või võimalikult samalaadne toime. Isik, kes soovib kasutada sellist ametlikku dokumenti teises liikmesriigis, võib paluda asutusel, kes on ametliku dokumendi päritoluliikmesriigis ametlikult koostanud või selle registreerinud, väljastada tõendi, milles kirjeldatakse dokumendi tõendusjõudu.

Selliste ametlike dokumentide vastuvõtmisest, millel ei ole siduvat õigusjõudu, kuid millel on tõendusjõud, võib keelduda üksnes avaliku korra (*ordre public*) põhjusel, kusjuures keeldumise põhjuse suhtes kehtivad samad piirangud, kui neid kohaldatakse siduva õigusjõuga lahendite ja ametlike dokumentide suhtes, sealhulgas seoses harta järgimisega.

VI peatükk. Euroopa vanematõend

Ettepanekuga nähakse ette vabatahtliku Euroopa vanematõendi (edaspidi „vanematõend“) loomine. See ühtne tõend on kavandatud konkreetselt selleks, et hõlbustada põlvnemise tunnustamist liidus, kuna see antakse välja „kasutamiseks teises liikmesriigis“. Vanematõend tuleb välja anda liikmesriigis, kus põlvnemine on kindlaks tehtud vastavalt kohaldatavale õigusele ja mille kohtud olid ettepaneku kohaselt pädevad. Kui vanematõend on välja antud, võib seda kasutada ka liikmesriigis, kus see välja anti.

Vanematõend on vabatahtlik tõend, kuna liikmesriigi ametiasutused peaksid selle väljastama ainult juhul, kui laps või tema esindaja seda taotleb. Seega ei oleks isikud, kellel on õigus vanematõendit taotleda, kohustatud seda tegema ning neil oleks vabadus esitada teises liikmesriigis põlvnemise tunnustamist taotledes muid dokumente, nagu lahend või ametlik dokument, millele on lisatud asjakohane tõend. Siiski ei oleks ühelgi asutusel või isikul, kellele esitatakse teises liikmesriigis välja antud vanematõendi koopia, õigust nõuda, et selle asemel esitataks lahend või ametlik dokument.

Riikide sünni- või vanematõendid on tavaliselt ametlikud dokumendid, millel on tõendusjõud põlvnemise osas. Liikmesriikides antakse tõendeid välja erisuguse menetluse kohaselt, erisuguses vormingus ja igas liikmesriigis erinevas keeles ning nende sisu ja mõju on väljaandmise liikmesriigist sõltuvalt erinev. Ettepaneku kohaselt võivad liikmesriikide sünni- ja vanematõendid ringelda koos vabatahtliku tõendiga, milles kirjeldatakse nende tõendusjõudu, ning nende tõendusjõud tuleb heaks kiita, välja arvatud juhul, kui need on vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus need esitatakse.

Seevastu antakse Euroopa vanematõend välja alati sama menetluse kohaselt, nagu on sätestatud ettepanekus, ühtses tüüpvormis (mis on esitatud ettepaneku V lisas) ning sama sisu ja toimega kogu liidus, nagu on ettepanekus sätestatud. Eeldatakse, et Euroopa vanematõend tõendab täpselt ettepanekus määratud kohaldatava õiguse alusel kindlaks määratud elemente ning seda ei ole vaja riigisisesse dokumenti üle võtta enne, kui see on liikmesriigi asjakohases registris kättesaadav. Kuna vanematõendi vorm oleks kättesaadav kõigis liidu keeltes, väheneks märkimisväärselt vajadus tõlgete järele.

Võttes arvesse põlvnemisstaatuse stabiilsust enamikul juhtudel, ei oleks vanematõendi ja selle koopiade kehtivus ajaliselt piiratud, ilma et see piiraks võimalust tunnistust vajaduse korral parandada, muuta, peatada või tühistada.

VII peatükk. Delegeeritud õigusaktid

Kui on vaja muuta lahendile või ametlikule dokumendile lisatud tõendite või käesolevale ettepanekule lisatud Euroopa vanematõendi tüüpvorme, oleks komisjonil õigus võtta pärast nõutavaid konsultatsioone liikmesriikide ekspertidega vastu delegeeritud õigusakte.

VIII peatükk. Digiüleminek

Käesolev peatükk sisaldab sätteid, milles käsitletakse füüsiliste isikute (või nende esindajate) ning liikmesriikide kohtute või muude pädevate asutuste vahelist elektroonilist teabevahetust detsentraliseeritud IT-süsteemi ja Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis loodud Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu. Liikmesriikide kohtutel või muudel pädevatel asutustel võiks olla lubatud suhelda füüsiliste isikutega Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu, kui füüsiline isik on andnud eelnevalt sõnaselge nõusoleku selle sidevahendi kasutamiseks.

IX peatükk. Üld- ja lõppsätted

See peatükk sisaldab eelkõige sätteid ettepaneku seose kohta kehtivate rahvusvaheliste konventsioonidega, andmekaitset käsitlevaid sätteid ning üleminekusätteid enne määrase kohaldamise kuupäeva välja antud lahendite ja ametlike dokumentide kasutamise kohta.

Ettepanek:

NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust, põlvnemisega seotud asjades tehtud lahendite tunnustamist ja ametlike dokumentide vastuvõtmist ning Euroopa vanematõendi loomist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 81 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

toimides seadusandliku erimenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit on seadnud endale eesmärgi luua täiel määral põhiõigusi austav vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine ja õiguskaitse kättesaadavus, ning seda ala säilitada ja arendada. Sellise ala järkjärguliseks loomiseks peab liit võtma meetmeid, mille eesmärk on tagada liikmesriikide vahel tsiviilasjades tehtud kohtu- ja kohtuväliste otsuste vastastikune tunnustamine ning liikmesriikides kollisiooninormide ja tsiviilasjades kohtualluvuse suhtes kohaldatavate õigusnormide kokkusobivus.
- (2) Käesolevas määruses käsitletakse lapse põlvnemise tunnustamist, kui see on kindlaks tehtud teises liikmesriigis. Määruse eesmärk on kaitsta laste põhiõigusi ja muid õigusi põlvnemisega seotud küsimustes piiriülestes olukordades, sealhulgas nende õigust identiteedile,¹ mittediskrimineerimisele² ning era- ja perekonnaelule,³ seades esikohale lapse huvid⁴. Käesoleva määruse eesmärk on tagada ka õiguskindlus ja prognoositavus ning vähendada perekonna, liikmesriikide kohtute ja muude pädevate asutuste kohtuvaidluste kulusid ja koormust seoses põlvnemise tunnustamise menetlustega teises liikmesriigis. Nende eesmärkide saavutamiseks tuleks käesoleva määrusega nõuda, et liikmesriigid tunnustaksid kõikidel eesmärkidel teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemissuhteid.
- (3) Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklitega 21, 45, 49 ja 56 antakse liidu kodanikele õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil. See õigus sisaldab endas liidu kodanike õigust sellele, et õiguse

¹ ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 8.

² ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 2, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 21.

³ ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 9, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklid 7 ja 24.

⁴ ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikkel 3, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 24.

teostamisel ei seata neile takistusi, ja õigust teise riigi kodanikega võrdsele kohtlemisele, kui nad vaba liikumise õigust kasutavad, sealhulgas seoses teatavate sotsiaalsete soodustustega, mida määratletakse mis tahes eelisena, mis tõenäoliselt hõlbustab liikuvust⁵. See õigus kehtib ka liidu kodanike pereliikmete suhtes, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/38/EÜ,⁶ küsimustes, mis on seotud stipendiumide, haridusasutusse vastuvõtmise, ühistranspordikulude vähendamise suurt perede puhul, üliõpilaste ühistranspordisoodustuste ja muuseumide madalamate sissepääsutasudega⁷. Vaba liikumist käsitlevate aluslepingu sätetega tagatud kaitse hõlmab ka õigust sellele, et liikmesriigis seaduslikult omistatud nime tunnustataks teistes liikmesriikides⁸.

- (4) Euroopa Kohus on otsustanud, et liikmesriik on kohustatud tunnustama põlvnemissuhet, et võimaldada lapsel kasutada koos kummagi vanemaga takistusteta ELi toimimise lepingu artikli 21 lõikega 1 tagatud õigust vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil ning kasutada kõiki lapse jaoks liidu õigusest tulenevaid õigusi⁹. Euroopa Kohtu praktikas ei nõuta siiski, et liikmesriigid tunnustaksid lapse vanemadena lapse ja teise liikmesriigi ametiasutuste koostatud sünnitunnistusel nimetatud isikute vahelist põlvnemissuhet muul eesmärgil kui liidu õigusest tulenevate õiguste teostamiseks.
- (5) Aluslepingute kohaselt on perekonnaõiguse valdkonnas materiaalõiguse normide, näiteks perekonna määratlemise normide ja põlvnemissuhte kindlakstegemise reeglite vastuvõtmise pädevus liikmesriikidel. ELi toimimise lepingu artikli 81 lõike 3 kohaselt võib aga liit võtta vastu perekonnaõiguse piiriülest toimet käsitlevaid meetmeid, eelkõige õigusnorme rahvusvahelise kohtualluvuse, kohaldatava õiguse ja põlvnemise tunnustamise kohta.
- (6) Kooskõlas liidu pädevusega võtta vastu perekonnaõiguse piiriülest toimet käsitlevaid meetmeid kutsuti 2010. aasta Euroopa Ülemkogu dokumendis „Stockholmi programm – avatud ja turvaline Euroopa kodanike teenistuses ja nende kaitseks“¹⁰ komisjoni üles uurima probleeme, mis esinevad seoses perekonnaseisudokumentidega ja juurdepääsuga selliste dokumentide registritele, ning esitama oma järelduste põhjal asjakohaseid ettepanekuid ja kaaluma, kas perekonnaseisudokumentide õigusjõu

⁵ Euroopa Kohtu 31. mai 1979. aasta otsus kohtuasjas C-207/78, Even, ECLI:C:1979:144, ja 8. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-337/97, Meeusen, EU:ECLI:C:1999:284.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, 30.4.2004).

⁷ Nt Euroopa Kohtu 3. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas C-9/74, Casagrande vs. Landeshauptstadt München, ECLI:EU:C:1974:74; 27. septembri 1988. aasta kohtuotsus kohtuasjas C-235/87, Matteuci, ECLI:EU:C:1988:460; 30. septembri 1975. aasta kohtuotsus kohtuasjas C-32/75, Cristini vs. S.N.C.F., ECLI:EU:C:1975:120, ning 4. oktoobri 2012. aasta otsus kohtuasjas C-75/11, Euroopa Komisjon vs. Austria Vabariik, ECLI:EU:C:2012:605.

⁸ Euroopa Kohtu 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-148/02, Carlos García Avello vs. État belge, ECLI:EU:C:2003:539; 14. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-353/06, Grunkin-Paul, ECLI:EU:C:2008:559; 8. juuni 2017. aasta otsus kohtuasjas C-541/15, Freitag, ECLI:EU:C:2017:432.

⁹ Euroopa Kohtu 14. detsembri 2021. aasta otsus kohtuasjas C 490/20, V.M.A. vs. Stoliczna obshtina, ECLI:EU:C:2021:1008.

¹⁰ ELT C 115, 4.5.2010, lk 1.

vastastikune tunnustamine oleks asjakohane vähemalt mõningates valdkondades. Stockholmi programmi rakendamise tegevuskavas,¹¹ mille koostas komisjon, nähti ette liikmesriikide vahel dokumentide legaliseerimisel esinevate formaalsuste kaotamist käsitleva õigusakti ettepanek ning teatavate perekonnaseisudokumentide, nt sünni-, põlvnemis- ja lapsendamistõendite õigusjõu vastastikust tunnustamist käsitleva õigusakti ettepanek.

- (7) 2010. aastal avaldas komisjon rohelise raamatu „Vähem bürokraatiat kodanike jaoks: avalike dokumentide vaba ringluse edendamine ja perekonnaseisuaktide õigusjõu tunnustamine“, millega käivitati ulatuslikkonsultatsioon avalike dokumentide vaba liikumise ja perekonnaseisuaktide õigusjõu tunnustamise küsimustes. Muu hulgas kaaluti võimalust võtta kasutusele Euroopa perekonnaseisutõend, mis hõlbustaks perekonnaseisu piiriülest tunnustamist liidus. Konsulterimise eesmärk oli koguda arvamusi huvitatud isikutelt ja üldsuselt, et töötada nendes valdkondades välja liidu poliitika ja asjakohased seadusandlikud ettepanekud. 2016. aastal võttis liidu seadusandja vastu määruse (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid,¹² ning selle määruse kohaldamisalasse kuuluvad muu hulgas sünni, põlvnemise ja lapsendamisega seotud dokumendid.
- (8) Kuigi liidul on pädevus võtta vastu perekonnaõiguse piiriülest toimet käsitlevaid meetmeid, näiteks õigusnorme, mis reguleerivad rahvusvahelist kohtualluvust, kohaldatavat õigust ja laste põlvnemise liikmesriikidevahelist tunnustamist, ei ole liit seni nendes valdkondades põlvnemist puudutavaid sätteid vastu võtnud. Nendes valdkondades praegu kohaldatavad liikmesriikide sätted erinevad üksteisest.
- (9) Liidu tasandil on teatavaid laste õigusi piiriülestes olukordades käsitletud mitmetes õigusaktides, eelkõige nõukogu määruses (EÜ) nr 4/2009,¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 650/2012¹⁴ ja nõukogu määruses (EL) 2019/1111¹⁵. Need määrused ei sisalda siiski sätteid põlvnemise kindlakstegemise või tunnustamise kohta. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/1191¹⁶ küll hõlmab avalikke dokumente sünni, põlvnemise ja lapsendamisega seotud, kuid selles määruses käsitletakse selliste dokumentide ehtsust ja keelt, mitte nende sisu või õigusjõu tunnustamist teises liikmesriigis.

¹¹ COM(2010) 171 final.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 200, 26.7.2016, lk 1).

¹³ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, 10.1.2009, lk 1).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT L 201, 27.7.2012, lk 107).

¹⁵ Nõukogu 25. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapsedõve (ELT L 178, 2.7.2019, lk 1).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 200, 26.7.2016, lk 1).

- (10) Kuna liidus ei ole kehtestatud õigusnorme, mis reguleeriksid piiriülestes olukordades põlvnemise kindlakstegemisel rahvusvahelist kohtualluvust ja kohaldatavat õigust ning põlvnemise tunnustamist liikmesriikide vahel, võib perekondadel tekkida raskusi oma laste põlvnemise tunnustamisega liidus kõikidel eesmärkidel, sealhulgas siis, kui nad kolivad teise liikmesriiki või naasevad oma päritoluliikmesriiki.
- (11) Laste jaoks tulenevad põlvnemisest mitmed õigused, sealhulgas õigus identiteedile, nimele, kodakondsusele (kui seda reguleerib *ius sanguinis*), vanemate hooldus- ja suhtlusõigus, ülalpidamisõigus, pärimisõigus ja õigus olla esindatud oma vanemate poolt. Kui liikmesriigis ei tunnustata teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemist, võivad sellel olla tõsised negatiivsed tagajärjed laste põhiõigustele ja siseriiklikust õigusest tulenevatele õigustele. See võib sundida perekondi alustama kohtuvaidlust, et nende põlvnemissuhet lapsega tunnustataks teises liikmesriigis, kuigi nende menetluste tulemused on ebakindlad ning menetlused võtavad oluliselt aega ja nendega kaasnevad kulud nii perekondade kui ka liikmesriikide kohtusüsteemide jaoks. Lõppkokkuvõttes võivad perekonnad hoiduda vaba liikumise õiguse kasutamisest kartuse tõttu, et teises liikmesriigis ei tunnustata nende põlvnemissuhet lapsega siseriiklikust õigusest tulenevate õiguste teostamisel.
- (12) 2020. aastal teatas komisjon meetmetest,¹⁷ millega tagatakse, et ühes liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemissuhet tunnustatakse kõigis teistes liikmesriikides. See algatus lisati ELi 2020. aasta LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegiasse¹⁸ ja 2021. aasta ELi lapse õiguste strateegiasse¹⁹ kui põhimeede võrdõiguslikkuse ja laste õiguste toetamiseks. Euroopa Parlament tunnustas komisjoni algatust oma 2021. aasta resolutsioonis LGBTIQ õiguste kohta²⁰ ning oma 2022. aasta resolutsioonis lapse õiguste kaitse kohta tsiviil-, haldus- ja perekonnaõiguse menetlustes²¹.
- (13) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, eeskätt õigusi, mis on lapsel vaba liikumist käsitleva liidu õiguse, sealhulgas direktiivi 2004/38/EÜ alusel. Näiteks peavad liikmesriigid juba praegu tunnustama põlvnemist, et võimaldada lastel kasutada koos kummagi vanemaga õigust vabalt liikuda ja elada ilma takistusteta liikmesriikide territooriumil ning kasutada kõiki lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest. Käesolevas määruses ei nähta ette lisatingimusi ega -nõudeid selliste õiguste kasutamiseks.
- (14) ELi toimimise lepingu artikli 21 ja sellega seotud teisest õigusaktide alusel, nagu neid on tõlgendanud Euroopa Kohus, ei saa liikmesriigi riikliku identiteedi austamine ELi lepingu artikli 4 lõike 2 alusel ja liikmesriigi avalik kord olla põhjus, miks keelduda tunnustamast põlvnemissuhet laste ja nende samasooliste vanemate vahel lapse liidu õigusest tulenevate õiguste teostamisel. Lisaks võib selliste õiguste teostamise

¹⁷ Komisjoni presidendi von der Leyeni kõne olukorrast Euroopa Liidus Euroopa Parlamendi täiskogu istungil 20. septembril 2020.

¹⁸ „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020) 698 final).

¹⁹ ELi lapse õiguste strateegia, COM(2021) 142 final.

²⁰ Euroopa Parlamendi 14. septembri 2021. aasta resolutsioon LGBTIQ õiguste kohta ELis (2021/2679(RSP)).

²¹ Euroopa Parlamendi 5. aprilli 2022. aasta resolutsioon lapse õiguste kaitse kohta tsiviil-, haldus- ja perekonnaõiguse menetlustes (2021/2060(INI)).

eesmärgil tõendada vanemaks olemist mis tahes viisil²². Seega ei ole liikmesriigil õigust nõuda, et kui isik tugineb vaba liikumise õiguse kasutamisel õigustele, mis on lapsel liidu õigusest tulenevalt, siis isik peab esitama kas käesoleva määrusega ette nähtud tõendid koos lahendiga või põlvnemist käsitleva ametliku dokumendi või käesoleva määrusega loodud Euroopa vanematõendi. See ei tohiks siiski isikut takistada esitamast sellistel juhtudel soovi korral ka käesoleva määrusega ette nähtud asjakohase tõendi või Euroopa vanematõendi. Tagamaks, et liidu kodanikke ja nende pereliikmeid teavitatakse sellest, et käesolev määrus ei mõjuta lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, peaksid sellele määrusele lisatud tõendite ja Euroopa vanematõendi vormid sisaldama avaldust selle kohta, et asjakohane tõend või Euroopa vanematõend ei mõjuta lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige õigusi, mis on lapsel vaba liikumist reguleeriva liidu õiguse alusel, ning et selliste õiguste teostamiseks võib põlvnemissuhet tõendada mis tahes viisil.

- (15) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1191²³ kohaldamist seoses sündi, põlvnemist ja lapsendamist käsitlevate avalike dokumentidega, eelkõige selles osas, mis puudutab kinnitatud ärakirjade esitamist kodanike poolt ning siseturu infosüsteemi (IMI) kasutamist liikmesriikide ametiasutuste poolt, kui neil on põhjendatud kahtlus neile esitatud sündi, põlvnemist või lapsendamist puudutava avaliku dokumendi või selle kinnitatud ärakirja õigsuses.
- (16) Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 20. novembri 1989. aasta lapse õiguste konventsiooni (edaspidi „ÜRO lapse õiguste konventsioon“) artikli 2 kohaselt peavad osalisriigid austama ja tagama laste õigusi ilma igasuguse diskrimineerimiseta ning võtma kõik asjakohased meetmed, et tagada lapse kaitse igasuguse diskrimineerimis- ja karistusvormide eest tema vanematega seotud asjaolude alusel. Konventsiooni artikli 3 kohaselt tuleb kõigis ettevõtmistes kohtute ja täidesaatvate organite poolt esikohale seada lapse huvid.
- (17) Kõiki käesolevas määruses esinevaid viiteid lapse (parimatele) huvidele tuleks kohaldada laste suhtes ÜRO lapse õiguste konventsiooni artikli 1 tähenduses, st alla 18aastaste laste suhtes, välja arvatud juhul, kui lapse suhtes kohaldatava õiguse kohaselt on ta varem täisealiseks saanud. Kõiki käesolevas määruses esinevaid viiteid lapse (parimatele) huvidele tuleks tõlgendada ka lähtuvalt Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklist 24 ja ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklitest 3 ja 12, nii nagu neid rakendatakse siseriiklikus õiguses. Kõiki käesolevas määruses esinevaid viiteid lapse huvidele tuleks käsitada viidetena lapse parimatele huvidele ja laste huvidele, olenemata nende vanusest.
- (18) 4. novembri 1950. aasta Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „Euroopa inimõiguste konventsioon“) artiklis 8 on sätestatud õigus era- ja perekonnaelu austamisele, samas kui nimetatud konventsiooni protokolli nr 12 artiklis 1 on sätestatud, et seadusega ette nähtud õiguste kasutamine peab olema tagatud ilma diskrimineerimiseta mis tahes alusel, sealhulgas sünnipära alusel.

²² Euroopa Kohtu 25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-459/99, MRAX, ECLI:EU:C:2002:461, punktid 61 ja 62, ning 17. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-215/03, Oulane, ECLI:EU:C:2005:95, punktid 23–26.

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2016. aasta määrus (EL) 2016/1191, millega edendatakse kodanike vaba liikumist, lihtsustades teatavate avalike dokumentide Euroopa Liidus esitamise nõudeid, ja muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 200, 26.7.2016, lk 1).

Euroopa Inimõiguste Kohus on tõlgendanud inimõiguste konventsiooni artiklit 8 nii, et see kohustab kõiki tema jurisdiktsiooni kuuluvaid riike tunnustama õiguslikku põlvnemissuhet, mis on tehtud kindlaks välismaal surrogaatemaduse abil sündinud lapse ja tulevase bioloogilise vanema vahel, ning nägema ette mehhanismi põlvnemise õiguslikuks tunnustamiseks tulevase mittebioloogilise vanema jaoks (näiteks lapse lapsendamise kaudu)²⁴.

- (19) Euroopa Kohus on kinnitanud, et liidu õiguse olulised tunnused on olnud aluseks niisuguste põhimõtete, õigusnormide ja õigussuhete struktureeritud võrgustiku loomisele, mis on üksteisest sõltuvad ning mis vastastikku seovad liitu ja selle liikmesriike ning liikmesriike omavahel. Selle õigusliku struktuuri alus on põhieeldus, et iga liikmesriik jagab kõigi teiste liikmesriikidega ühiseid väärtusi ja tunnistab, et neil on temaga ühised väärtused, millel liit rajaneb, nagu on sätestatud ELi lepingu artiklis 2. See eeldus tähendab ja põhjendab liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust nende väärtuste tunnustamisel.
- (20) Euroopa Liidu lepingu (edaspidi „ELi leping“) artikli 2 kohaselt kuuluvad võrdsus ja mittediskrimineerimine väärtuste hulka, millel liit rajaneb ja mis on liikmesriikide jaoks ühised. Harta artikliga 21 on keelatud diskrimineerimine muu hulgas sünnipära tõttu. ELi lepingu artiklis 3 ja harta artiklis 24 on sätestatud lapse õiguste kaitse ning harta artiklis 7 on sätestatud igapäevase õiguse era- ja perekonnaelu austamisele.
- (21) Kooskõlas rahvusvaheliste konventsioonide sätete ja liidu õigusega tuleks käesoleva määrusega tagada, et lapsed saavad kasutada oma õigusi ja säilitavad oma õigusliku seisundi piiriülestes olukordades ilma diskrimineerimiseta. Sel eesmärgil ja võttes arvesse Euroopa Kohtu praktikat, ka liikmesriikidevahelise vastastikuse usalduse vallas, ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat, peaks käesolev määrus hõlmama ühes liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise tunnustamist teises liikmesriigis, olenemata sellest, kuidas laps eostati või sündis või milline on tema perekond, ning hõlmama riigisisest lapsendamist. Seepärast peaks käesolev määrus, kui selle määrase kohaldatavat õigust käsitlevatest normidest ei tulene teisiti, hõlmama teises liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise tunnustamist samasooliste vanematega lapse puhul. Käesolev määrus peaks hõlmama ka teises liikmesriigis riigisisest lapsendatud lapse puhul põlvnemise tunnustamist liikmesriigis selle liikmesriigi riigisisest lapsendamist reguleerivate õigusnormide alusel.
- (22) Käesoleva määrase eesmärkide saavutamiseks on vajalik ja asjakohane koondada sellesse ühised õigusnormid kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, põlvnemisega seotud lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamise või vajaduse korral vastuvõtmise kohta ning normid Euroopa vanematõendi loomise kohta liidu õigusaktis, mis on siduv ja vahetult kohaldatav.
- (23) Käesoleva määrasega reguleeritakse tsiviilasju, mis tähendab tsiviilkohtumenetlust ja selle tulemusena tehtavaid otsuseid põlvnemise kohta ning põlvnemist käsitlevaid ametlikke dokumente. Terminit „tsiviilasjad“ tuleks vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale tõlgendada autonoomselt. Seda terminit tuleks käsitada nii, et sellega tähistatakse iseseisvat mõistet, mille tõlgendamisel tuginetakse esiteks käesoleva määrase eesmärkidele ja süsteemile ning teiseks liikmesriikide

²⁴ Nt *Mennesson vs. Prantsusmaa* (kaebus nr 65192/11, Euroopa Nõukogu: Euroopa Inimõiguste Kohus, 26. juuni 2014) ja nõuandev arvamus P16-2018-001 (kaebus nr P16-2018-001, Euroopa Nõukogu: Euroopa Inimõiguste Kohus, 10. aprill 2019).

õigussüsteemide kogumist tulenevatele üldpõhimõtetele. Terminit „tsiviilasjad“ tuleks seega tõlgendada nii, et see võib hõlmata ka selliseid meetmeid, mis liikmesriigi õiguse alusel võivad kuuluda avaliku õiguse valdkonda.

- (24) Käesoleva määruse kohaldamisel võib põlvnemine olla bioloogiline, geneetiline, tuleneda lapsendamisest või seadusest. Ka käesoleva määruse kohaldamisel peaks põlvnemine tähendama vanema ja lapse vahelist põlvnemissuhet, mis on kindlaks tehtud seaduses sätestatud korras ning mis peaks hõlmama konkreetse(te) vanema(te) lapseks olemise õiguslikku seisundit. Käesolev määrus peaks hõlmama põlvnemist, mis on kindlaks tehtud liikmesriigis nii alaealiste kui ka täiskasvanute, sealhulgas surnud lapse ja veel sündimata lapse puhul, olgu tegemist üksikvanemaga, *de facto* paariga, abielupaariga või suhtele kohaldatava õiguse kohaselt abielule sarnase toimega suhtes (näiteks registreeritud kooselu) oleva paariga. Käesolevat määrust tuleks kohaldada olenemata selle lapse kodakondsusest, kelle põlvnemine tuleb kindlaks teha, ning olenemata lapse vanemate kodakondsusest. Käesolevas määruks kasutatud terminit „vanem“ tuleks vajaduse korral mõista nii, et see viitab seadusjärgsele vanemale, tulevasele vanemale, isikule, kes väidab end olevat vanem, või isikule, kelle kohta laps väidab, et on temast põlvnenud.
- (25) Käesolevat määrust ei tuleks kohaldada põlvnemise kindlakstegemise suhtes liikmesriigisisises olukorras, kus puuduvad piiriülesed elemendid. Seepärast ei tohiks käesolev määrus sisaldada sätteid kohtualluvuse või kohaldatava õiguse kohta lapse põlvnemise kindlakstegemisel riigisisestel juhtudel, näiteks pärast lapsendamist liikmesriigis. Selleks et aga kaitsta laste õigusi piiriülestes olukordades ilma diskrimineerimiseta, nagu on sätestatud hartas, tuleks Euroopa Kohtu kinnitatud liikmesriikidevahelise vastastikuse usalduse põhimõtte kohaldamisel kohaldada käesoleva määruse sätteid, mis reguleerivad põlvnemisega seotud lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist või vajaduse korral vastuvõtmist, ka liikmesriigisisestes olukordades kindlakstehtud põlvnemissuhte tunnustamise suhtes (näiteks põlvnemine, mis on tehtud kindlaks liikmesriigis pärast riigisisest lapsendamist selles liikmesriigis). Seepärast tuleks käesoleva määruse sätteid, mis puudutavad asjakohaseid tõendeid ja Euroopa vanematõendit, kohaldada ka liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise suhtes riigisisestes olukordades, näiteks juhul, kui lapsendamine toimub liikmesriigis.
- (26) Käesoleva määruse kohaldamisel tähendab riigisisene lapsendamine liikmesriigis seda, et lapse harilik viibimiskoht ja lapsendaja(te) alaline elukoht on samas liikmesriigis ning lapsendamisega luuakse alaline põlvnemissuhe. Selleks et võtta arvesse liikmesriikide erisuguseid õigustavasid, peaks käesolev määrus hõlmama liikmesriigis toimuvat riigisisest lapsendamist, kus lapsendamine tulemusel lõpeb lapse ja päritolupere vaheline õigussuhe (täielik lapsendamine) ning liikmesriigis toimuvat riigisisest lapsendamist, mis ei too kaasa lapse ja päritolupere vahelist õigussuhte lõpetamist (mittetäielik lapsendamine).
- (27) Riikidevahelist lapsendamist, kus lapse harilik viibimiskoht ja lapsendaja(te) alaline elukoht on eri riikides, reguleerib 1993. aasta Haagi riikidevahelises lapsendamises lastekaitseks tehtava koostöö konventsioon, mille osalised on kõik liikmesriigid. Käesolevat määrust ei tuleks kohaldada riikidevahelise lapsendamise suhtes, olenemata sellest, kas see hõlmab kahte liikmesriiki või liikmesriiki ja kolmandat riiki, ning olenemata sellest, kas riikidevaheline lapsendamine kuulub Haagi konventsiooni kohaldamisalasse või mitte.
- (28) Kuigi põlvnemise kindlakstegemine ja tunnustamine kooskõlas käesoleva määrusega on asjakohane muudes tsiviilõiguse valdkondades, peaks määruse kohaldamisala

piirduma kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, põlvnemisega seotud lahendite tunnustamise ja ametlike dokumentide vastuvõtmisega. Selguse huvides tuleks muud tsiviilõiguse valdkonnad, mida võib põlvnemisega seostada, sõnaselgelt käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta.

- (29) Eeskätt ei tuleks käesolevas määruses sätestatud norme kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, lahendite tunnustamise ja ametlike dokumentide vastuvõtmise kohta kohaldada ülalpidamisõiguse suhtes, mida reguleerib nõukogu määrus (EÜ) nr 4/2009,²⁵ pärimisõiguste suhtes, mida reguleerib Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 650/2012²⁶ või vanemliku vastutusega seotud küsimuste suhtes, mida reguleerib nõukogu määrus (EL) 2019/1111²⁷. Kuna aga lapse põlvnemise küsimus tuleb lahendada eelnevalt lahendatava küsimusena enne lapsega seotud vanemliku vastutuse, ülalpidamise või pärimisasjade lahendamist, peaks käesolev määrus hõlbustama nimetatud perekonnaõigust ja pärimisõigust käsitlevate liidu õigusaktide kohaldamist.
- (30) Käesolevat määrust ei tuleks kohaldada selliste eelnevalt lahendatavate küsimuste suhtes nagu abielu või suhtele kohaldatava õiguse kohaselt abielule sarnase toimega suhte olemasolu, kehtivus või tunnustamine, mida tuleks jätkuvalt reguleerida liikmesriikide siseriikliku õigusega, sealhulgas nende rahvusvahelise eraõiguse normidega, ning vajaduse korral Euroopa Kohtu vaba liikumist käsitleva praktikaga.
- (31) Põlvnemissuhte registrisse kandmise nõuded tuleks käesoleva määruse kohaldamisalast välja jätta. Seega tuleks määrata registrit pidava liikmesriigi õigusega kindlaks põlvnemissuhte registreerimise viis ja õiguslikud tingimused ning see, missuguste asutuste ülesanne on kontrollida, et kõik nõuded on täidetud ning et esitatud või koostatud dokumendid on piisavad ja sisaldavad vajalikku teavet. Dokumentide dubleerimise vältimiseks peaksid riikide registreerimisasutused võtma vastu teise liikmesriigi pädevate asutuste koostatud dokumente, mille ringlus on käesolevas määrusega ette nähtud. Eelkõige peaks käesoleva määruse alusel välja antud Euroopa vanematõend kehtima dokumendina, mille alusel saab teha liikmesriigi registrisse põlvnemise kohta kandeid. Kuna Euroopa vanematõendi väljaandmise menetlus ning selle sisu ja toime peaks olema kõikides liikmesriikides ühtne, nagu on sätestatud käesolevas määruses, ning Euroopa vanematõend tuleks välja anda kooskõlas käesolevas määruses sätestatud kohtualluvust ja kohaldatavat õigust käsitlevate õigusnormidega, ei tohiks registreerimises osalevad asutused nõuda, et Euroopa vanematõend võetaks esmalt üle riigisisesse dokumenti põlvnemise kohta. See ei tohiks takistada registreerimises osalevatel asutustel kinnitada tingimusi, mis on vajalikud Euroopa vanematõendi ehtsuse kindlakstegemiseks, või paluda registreerimist taotleval isikul esitada täiendavat teavet, mida on nõutud registrit pidava liikmesriigi õiguses, tingimusel et see teave ei ole juba kantud Euroopa vanematõendile. Pädev asutus võib teavitada registrisse kande tegemist taotlevat isikut

²⁵ Nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes (ELT L 7, 10.1.2009, lk 1).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 650/2012, mis käsitleb kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning otsuste tunnustamist ja täitmist, ametlike dokumentide vastuvõtmist ja täitmist pärimisasjades ning Euroopa pärimistunnistuse loomist (ELT L 201, 27.7.2012, lk 107).

²⁷ Nõukogu 25. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1111, mis käsitleb kohtualluvust, abieluasjade ja vanemliku vastutusega seotud kohtuasjades tehtud lahendite tunnustamist ja täitmist ning rahvusvahelisi lapsrööve (ELT L 178, 2.7.2019, lk 1).

sellest, kuidas puuduolevat teavet saab esitada. Käesoleva määruse reguleerimisalast tuleks välja jätta ka põlvnemissuhte registrisse kandmise toime (näiteks olenevalt siseriiklikust õigusest see, kas registrikande tegemisega on põlvnemine kindlaks tehtud või annab see üksnes tõendi juba kindlakstehtud põlvnemise kohta) ning seda tuleks reguleerida registrit pidava liikmesriigi õigusega.

- (32) Käesolev määrus ei tohiks hõlmata kolmandas riigis põlvnemisega seotud asjades tehtud lahendite tunnustamist ega selliste põlvnemisega seotud ametlike dokumentide tunnustamist või vajaduse korral vastuvõtmist, mis on koostatud või registreeritud kolmandas riigis. Selliste dokumentide tunnustamine või vastuvõtmine peaks jääma iga liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaldamisalasse.
- (33) Põlvnemise kindlakstegemine peaks tähendama lapse ja kummagi vanema vahelise suhte kindlakstegemine seaduses sätestatud korras ning seda tuleks mõista nii, et see hõlmab põlvnemise kindlakstegemist juhul, kui vaidlustatakse eelnevalt kindlakstehtud põlvnemine. Kui see on asjakohane, võiks käesolevat määrust kohaldada ka põlvnemissuhte lõppemise või lõpetamise suhtes.
- (34) Olenemata erinevustest siseriiklikes õigusaktides, tehakse põlvnemine tavaliselt kindlaks seaduse alusel või pädeva asutuse aktiga. Näited põlvnemise kindlakstegemisest seaduse alusel on sünnist tulenev põlvnemine sünnitanud isiku puhul ning põlvnemine õigusliku eelduse alusel sünnitanud isiku abikaasa või registreeritud partneri puhul. Näited põlvnemise kindlakstegemisest pädeva asutuse aktiga on põlvnemise kindlakstegemine lahendiga (näiteks lapsendamisel või menetluste korral, kus põlvnemine vaidlustatakse, või menetluste korral, kus väidetakse, et isik põlvneb kellestki, näiteks teiste poolt tunnustatud põlvnemise tõendamisel), notariaalaktiga (näiteks lapsendamisel või kui laps ei ole veel sündinud), haldusotsusega (näiteks pärast isaduse omaksvõttu) või registreerimisega. Põlvnemine registreeritakse tavaliselt tsiviil-, isiku- või rahvastikuregistris. Põlvnemist saab tõendada põlvnemist kindlakstegeva dokumendiga (näiteks lahend, notariaalakt või põlvnemist kindlakstegev haldusotsus). Põlvnemist tõendab aga enamasti põlvnemissuhte kandmine registrisse, väljavõte asjaomasest registrist või tõend, mis sisaldab asjaomasesse registrisse kantud andmeid (nt sünni- või vanematõend).
- (35) Liidu õigusruumi sujuv ja korrektne toimimine liikmesriikide erinevate õigussüsteemide ja -tavade suhtes on liidu jaoks väga oluline. Sellega seoses tuleks vastastikust usaldust üksteise õigussüsteemide suhtes edasi arendada.
- (36) Selleks et hõlbustada põlvnemisküsimusi käsitlevate lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist, tuleks käesolevas määruses sätestada ühtsed kohtualluvuse eeskirjad põlvnemise kindlakstegemiseks, kui see on seotud piiriülese elemendiga. Samuti tuleks käesolevas määruses selgitada alla 18aastaste laste õigust, mille kohaselt antakse neile võimalus avaldada oma arvamust menetlustes, mille osalised nad on.
- (37) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada seda, millised asutused on igas liikmesriigis pädevad tegelema põlvnemisküsimustega (näiteks kohtud, haldusasutused, notarid, registripidajad või muud asutused).
- (38) Määruses tuleks arvestada erisuguseid süsteeme, mida liikmesriikides põlvnemisasjade lahendamisel kasutatakse. Mis puudutab „ametlikke dokumente“, siis volitavad liikmesriigid sageli selliseid asutusi nagu notarid, haldusasutused või registripidajad, andes neile õiguse koostada põlvnemist kindlakstegevaid ametlikke dokumente, millel on siduv õigusjõud liikmesriigis, kus need on koostatud või registreeritud (edaspidi „siduva õigusjõuga ametlikud dokumendid“), või koostada ametlikke dokumente,

millel ei ole siduvat õigusjõudu liikmesriigis, kus need on koostatud või registreeritud, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud (edaspidi „siduva õigusjõuta ametlikud dokumendid“). Terminit „volitamine“ tuleks tõlgendada käesolevas määruses autonoomselt kooskõlas „ametliku dokumendi“ määratlusega, mida kasutatakse horisontaalselt liidu õigusaktides ning pidades silmas käesoleva määruse eesmärke.

- (39) Lapse huvide kaitsmiseks tuleks kohtualluvus määrata kindlaks läheduskriteeriumi alusel. Sellest tulenevalt peaks kohtualluvus olema võimaluse korral liikmesriigis, kus on lapse harilik viibimiskoht. Selleks et hõlbustada lapse juurdepääsu õiguskaitsele liikmesriigis, tuleks alternatiivne kohtualluvus anda ka liikmesriigile, mille kodanik laps on, kostja (näiteks isik, kelle kohta laps väidab, et on temast põlvnenud) alalise elukoha liikmesriigile, liikmesriigile, kus on ühe vanema alaline elukoht, kummagi vanema kodakondsusjärgsele liikmesriigile või lapse sünnijärgsele liikmesriigile.
- (40) Kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga tuleb lapse harilik viibimiskoht määrata kindlaks iga üksikjuhtumi kõigi konkreetsete asjaolude põhjal. Lisaks lapse füüsilisele viibimisele liikmesriigi territooriumil tuleb valida ka muud tegurid, mis tõendavad, et see viibimine ei ole mingil viisil ajutine või vahelduv ning et see kajastab lapse teatavat lõimumist sotsiaalsesse ja perekondlikku keskkonda, mis on tegelikult lapse elu kese. Selliste tegurite hulka kuuluvad lapse asjaomase liikmesriigi territooriumil viibimise kestus, korrapärasus, tingimused ja põhjused ning lapse kodakondsus, kusjuures asjakohased tegurid varieeruvad sõltuvalt asjaomase lapse vanusest. Need tegurid hõlmavad ka lapse kooliskäimise kohta ja tingimusi ning lapse perekondlikke ja sotsiaalseid suhteid liikmesriigis. Ka vanemate kavatsust asuda koos lapsega elama konkreetseesse liikmesriiki võib võtta arvesse, kui seda kavatsust väljendavad konkreetsed sammud, nagu asjaomases liikmesriigis asuva elukoha ostmine või üürimine. Seevastu sünnitanud isiku kodakondsus või varasem elukoht liikmesriigis, kus kohtusse pöördui, ei ole asjakohane, samas kui asjaolu, et laps on sündinud selles liikmesriigis ja tal on selle liikmesriigi kodakondsus, ei ole piisav.
- (41) Kui käesolevas määruses osutatakse kodakondsusele kui ühendavale tegurile kohtualluvuse või kohaldatava õiguse kohaldamisel, on küsimus selle kohta, kuidas kohelda mitme kodakondsusega last või vanemat, eelnevalt lahendatav küsimus, mis jääb käesoleva määruse kohaldamisalast välja ning mis peaks jääma liikmesriikide õiguse, sealhulgas, kui see on asjakohane, rahvusvaheliste konventsioonide raames otsustada, järgides seejuures täielikult liidu üldpõhimõtteid. Käesoleva määruse kohaldamisel võib mitme kodakondsusega laps või vanem valida selle liikmesriigi kohtu või õiguse, mille kodanik ta on kohtusse pöördumise või põlvnemise kindlakstegemise ajal.
- (42) Kui kohtualluvust ei ole võimalik kindlaks teha üldise alternatiivse kohtualluvuse alusel, peaksid pädevus olema selle liikmesriigi kohtul, kus laps asub. See asukoha reegel peaks eelkõige võimaldama liikmesriigi kohtutel teostada pädevust kolmandate riikide kodanikest laste suhtes, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejate või saajate suhtes, nagu lapspagulased ja lapsed, kes on rahvusvaheliselt ümber asustatud nende alalise elukoha riigis aset leidnud rahunutuste tõttu.
- (43) Kui liikmesriigi ühelgi kohtul ei ole käesoleva määruse alusel pädevust, tuleks kohtualluvus igas liikmesriigis kindlaks määrata selle liikmesriigi õigusaktide alusel, sealhulgas selles liikmesriigis kehtivate rahvusvaheliste õigusaktide alusel.
- (44) Et parandada olukorda kohtuliku arutamise mittevõimaldamise korral, tuleks käesoleva määrusega ette näha *forum necessitatis*, mis võimaldab liikmesriigi kohtul erandjuhul teha otsuse põlvnemisasjas, mis on tihedalt seotud mõne kolmanda riigiga.

Sellise erandjuhtumiga võib olla tegemist siis, kui menetluse läbiviimine osutub asjaomases kolmandas riigis võimatuks, näiteks kodusõja tõttu, või kui lapselt või muult huvitatud poolelt ei saa mõistlikult eeldada, et ta selles riigis menetluse algatab või seda järgib. *Forum necessitatis*'e põhimõttel rajanevat kohtualluvust peaks saama teostada üksnes siis, kui vaidlus on piisavalt seotud selle liikmesriigiga, mille kohtusse pöörduti.

- (45) Kui käesoleva määruse alusel pädevuseta liikmesriigi kohtus toimuva menetluse tulemus sõltub määruse kohaldamisalasse jääva kõrvalküsümuse lahendamisest, ei tohiks määrusega menetluse ökonoomia ja tõhususe huvides takistada kõnealuse liikmesriigi kohtuid nimetatud küsimust lahendamast. Seega, kui menetluses käsitletakse näiteks pärimisvaidlust, mille raames tuleb selle menetluse eesmärgil määrata kindlaks surnu ja lapse vaheline põlvnemissuhe, peaks pärimisvaidluses pädeval liikmesriigil olema õigus otsustada see küsimus poolelioleva menetluse korral, sõltumata sellest, kas põlvnemisküsimused käesoleva määruse alusel tema pädevusse kuuluvad või mitte. Iga selline otsus tuleks teha kooskõlas käesoleva määrusega ettenähtud kohaldatava õigusega ning sellel peaks olema mõju üksnes menetlustele, mille jaoks otsus tehti.
- (46) Sujuva õigusemõistmise huvides tuleks vältida vastandlike lahendite tegemist eri liikmesriikides. Selle tagamiseks tuleks käesolevas määruses sätestada üldine menetluskord, mis sarnaneb tsiviilasjades tehtavat koostööd käsitlevates muudes liidu õigusaktides kehtestatud korraga.
- (47) Üks selline menetlusnorm on samal ajal pooleli olevate kohtuasjade (*lis pendens*) reegel, mida tuleks kohaldada, kui samas põlvnemisasjas pöördutakse eri liikmesriikide erisugustesse kohtutesse. Selle normi alusel tuleks määrata kindlaks, milline kohus peaks põlvnemisasja menetlema hakkama.
- (48) Käesolevas määruses tuleks määrata kindlaks, millal loetakse toimunuks kohtusse pöördumine selle määruse kohaldamise eesmärgil. Pidades silmas, et praegu kasutatakse liikmesriikides kahte eri süsteemi, millega nõutakse menetluse algatamist käsitleva dokumendi kättetoimetamist kõigepealt vastaspoolele või selle esitamist kõigepealt kohtule, peaks piisama, et menetluse esimene etapp on siseriikliku õiguse alusel toimunud, tingimusel et taotleja ei ole seejärel jätnud astumata siseriikliku õiguse alusel nõutavaid samme teise etapi toimumiseks.
- (49) Käesoleva määruse kohane põlvnemise kindlakstegemise menetlus peaks aluspõhimõttena andma alla 18aastastele lastele, keda menetlus puudutab ja kes on võimelised vastavalt Euroopa Kohtu praktikale kujundama oma seisukoha, tegeliku ja tulemusliku võimaluse oma arvamust avaldada ning lapse huvisid hinnates tuleks neid seisukohti asjakohaselt arvesse võtta. Käesoleva määrusega tuleks siiski liikmesriikide õiguse ja menetluskorra alusel otsustada küsimus, kes lapse ära kuulab ja kuidas laps ära kuulatakse. Lisaks, kuigi lapsele jääb õigus olla ära kuulatud, ei peaks lapse ärakuulamine olema absoluutne kohustus, kuigi seda tuleks lapse huvisid arvesse võttes hinnata.
- (50) Käesolev määrus peaks tagama õiguskindluse ja prognoositavuse, sätestades ühised õigusnormid õiguse kohta, mida kohaldatakse põlvnemise kindlakstegemisel piiriülestes olukordades. Ühiste normide eesmärk on vältida vastukäivaid otsuseid sõltuvalt sellest, millise liikmesriigi kohtud või muud pädevad asutused põlvnemise kindlaks teevad, ning eelkõige hõlbustada selliste ametlike dokumentide vastuvõtmist, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud.

- (51) Üldjuhul tuleks piiriülestes olukordades põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldada selle riigi õigust, kus on sünnitanud isiku harilik viibimiskoht sünni ajal. See ühendav tegur peaks tagama, et kohaldatavat õigust on võimalik kindlaks määrata valdaval enamikul juhtudest, sealhulgas vastsündinute puhul, kelle harilikku viibimiskohta võib olla raske kindlaks määrata. Sünniaega tuleks tõlgendada kitsalt, viidates kõige sagedasemale olukorrale, kus põlvnemine tehakse kindlaks sünni ajal seaduse alusel ja kantakse asjaomasesse registrisse mõne päeva jooksul pärast sündi. Seda õigust tuleks kohaldada nii olukordades, kus sünnitanud isiku harilik viibimiskoht on sünniriigis (nagu tüüpiline olukord), kui ka olukordades, kus sünnitanud isiku harilik viibimiskoht on muus riigis kui sünniriik (näiteks kui laps sünnib reisi ajal). Kui lapse põlvnemine tuleb kindlaks teha enne lapse sündi, tuleks analoogia põhjal kohaldada selle riigi õigust, kus oli sünnitanud isiku harilik viibimiskoht sünni ajal. Tagamaks, et kohaldatavat õigust saab määrata kõikidel juhtudel, tuleks nendel harvadel juhtudel, kui sünnitanud isiku alalist elukohta sünni ajal ei ole võimalik kindlaks teha (näiteks pagulase või rahvusvaheliselt ümberasustatud ema puhul), kohaldada lapse sünniriigi õigust.
- (52) Erandjuhul, kui kohaldatava õiguse tulemuseks on üldjuhul ainult ühest vanemast (näiteks samasooliste paari geneetiline vanem) põlvnemise kindlakstegemine, võib teisest vanemast (näiteks samasooliste paari mittegeneetilise vanema) põlvnemise kindlakstegemiseks kohaldada ühte kahest teisest õigusest, nimelt kummagi vanema kodakondsusjärgse riigi õigust või lapse sünniriigi õigust. Arvestades, et sellistel juhtudel tehtaks nii ühest vanemast kui ka teisest vanemast põlvnemine kindlaks kooskõlas ühe käesoleva määruse alusel kohaldatavaks määratud õigusega, tuleks mõlemast vanemast põlvnemist, sealhulgas juhul, kui see on tehtud kindlaks eri liikmesriikide ametiasutuste poolt, tunnustada selle määruse sätete alusel kõigis teistes liikmesriikides, kui põlvnemine on tehtud mõlema vanema puhul kindlaks selle liikmesriigi ametiasutuste poolt, kelle kohtud on määruse alusel pädevad.
- (53) Mis tahes õigust, mis on kohaldatav käesoleva määruse alusel, tuleks kohaldada isegi juhul, kui tegemist ei ole liikmesriigi õigusega.
- (54) Õiguskindluse ja põlvnemissuhte järjepidevuse tagamiseks ei tohiks juhul, kui põlvnemine on tehtud liikmesriigis kindlaks vastavalt ühele käesoleva määrusega ettenähtud kohaldatavale õigusele, kohaldatava õiguse muutus, mis on tingitud sünnitanud isiku alalise elukoha või kummagi vanema kodakondsuse muutumisest, mõjutada juba kindlaks tehtud põlvnemist.
- (55) Huvitatud pool võib teha ühepoolse toimingut, mille eesmärk on anda õigusjõud kindlakstehtud või kindlakstehtavale põlvnemissuhtele, näiteks isaduse omaksvõtt või abikaasa nõusoleku andmine abistava reproduktsioonitehnoloogia kasutamiseks. Selline toiming peaks olema vormiliselt kehtiv, kui see vastab käesoleva määrusega kohaldatavaks määratud õiguse vorminõuetele või selle riigi õigusele, kus on toimingut teostaja alaline elukoht, või selle riigi õigusele, kus toiming teostati.
- (56) Avaliku huviga seotud kaalutlustel peaks liikmesriikide kohtutel ja teistel põlvnemist kindlakstegevatel pädevatel asutustel olema õigus erandkorras eirata välisriigi õiguse teatavaid sätteid, kui konkreetsel juhul oleks nende sätete kohaldamine ilmselgelt vastuolus asjaomase liikmesriigi avaliku korraga (*ordre public*). Kohtul või muul pädeval asutusel ei tohiks siiski olla võimalik kasutada avaliku korra erandit teise riigi õiguse kohaldamise vältimiseks, kui see oleks vastuolus hartaga ja eelkõige selle artikliga 21, mis keelab diskrimineerimise.

- (57) Kuna mõnes riigis võib kõrvuti eksisteerida kaks või enam õigussüsteemi või õigusnormide kogumit, mis reguleerivad käesolevas määruses käsitletavaid küsimusi, tuleks ette näha, mil määral käesolevat määrust kohaldatakse kõnealuste riikide eri territoriaalüksustes.
- (58) Käesolevas määruses tuleks näha ette sätted teises liikmesriigis välja antud ja siduva õigusjõuga põlvnemist kindlakstegevate lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamise kohta.
- (59) Sõltuvalt siseriiklikust õigusest võib põlvnemist kindlakstegev ametlik dokument, millel on päritoluliikmesriigis siduv õigusjõud, olla näiteks notariaalne lapsendamise akt või haldusotsus, millega tehakse põlvnemine kindlaks pärast isaduse omaksvõttu. Käesoleva määrusega tuleks näha ette ka selliste ametlike dokumentide vastuvõtmine, millel puudub päritoluliikmesriigis õigusjõud, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud. Olenevalt siseriiklikust õigusest võib selline ametlik dokument olla näiteks sünni- või vanematõend, mis tõendab päritoluliikmesriigis kindlakstehtud põlvnemist (olenemata sellest, kas põlvnemine on tehtud kindlaks seaduse alusel või pädeva asutuse aktiga, nagu lahend, notariaalakt, haldusotsus või registrikande tegemine).
- (60) Vastastikune usaldus õigusemõistmise suhtes liidus on aluseks põhimõttele, mille kohaselt tuleks lahendeid, millega on ühes liikmesriigis põlvnemine kindlaks tehtud, tunnustada kõigis liikmesriikides, ilma et selleks oleks vaja tunnustamismenetlust. Eelkõige juhul, kui taotluse saanud liikmesriigi pädevatele asutustele esitatakse teises liikmesriigis tehtud lahend, millega on põlvnemine kindlaks tehtud ja mida ei ole päritoluliikmesriigis enam võimalik vaidlustada, peaksid pädevad asutused tunnustama lahendit seaduse alusel ilma erimenetluseta ning ajakohastama vastavalt oma perekonnaseisuregistri kandeid.
- (61) Tuleks jätta siseriikliku õiguse otsustada, kas keeldumise alustele võivad tugineda pooled või võib neile tugineda *ex officio*. See ei tohiks takistada ühelgi huvitatud isikul, kes soovib vaidluse põhiküsimusena tõstatada teises liikmesriigis tehtud, põlvnemist käsitleva lahendi tunnustamise, taotlemast kohtult lahendit, milles märgitakse, et puuduvad põhjused selle lahendi tunnustamisest keeldumiseks. Selle liikmesriigi õiguse järgi, kus taotlus esitatakse, tuleks otsustada, keda saab pidada huvitatud isikuks, kellel on õigus selline taotlus esitada.
- (62) Teises liikmesriigis põlvnemisasjades tehtud lahendite tunnustamine asjaomases liikmesriigis peaks põhinema vastastikuse usalduse põhimõttel. Seega peaks mittetunnustamise aluseid olema võimalikult vähe, võttes arvesse käesoleva määruse üldist eesmärki: hõlbustada põlvnemise tunnustamist, kaitsta tulemuslikult laste õigusi ja kaitsta piiriüleses olukorras lapse huvisid.
- (63) Lahendi tunnustamisest tuleks keelduda ainult juhul, kui on tuvastatud vähemalt üks käesolevas määruses sätestatud tunnustamisest keeldumise alus. Tunnustamisest keeldumise aluste loetelu käesolevas määruses on ammendav. Lubada ei tohiks tuginemist käesolevas määruses loetlemata keeldumise alustele, nagu *lis pendens*'i reegli rikkumine. Hilisem lahend peaks alati asendama varasema lahendi niivõrd, kui võrd need on vastuolus.
- (64) Mis puudutab alla 18aastaste laste võimalust avaldada oma arvamust, siis peaks olema lahendi teinud kohtu otsustada, milline on sobiv viis last ära kuulata. Seetõttu ei peaks olema võimalik lahendi tunnustamisest keelduda üksnes sel põhjusel, et lahendi teinud

kohus kasutas lapse ärakuulamisel teistsugust meetodit, kui oleks kasutanud tunnustamise liikmesriigi kohus.

- (65) Päritoluliikmesriigis siduva õigusjõuga ametlikke dokumente tuleks käesolevas määruses sätestatud tunnustamist käsitlevate normide kohaldamisel käsitada lahenditega samaväärsena.
- (66) Kuigi käesoleva määruse kohast kohustust anda alla 18aastastele lastele võimalus avaldada oma arvamust ei tuleks kohaldada siduva õigusjõuga ametlike dokumentide suhtes, tuleks siiski arvesse võtta laste õigust avaldada oma arvamust vastavalt harta artiklile 24 ning pidades silmas ÜRO lapse õiguste konventsiooni artiklit 12, nagu seda rakendatakse siseriikliku õiguse ja menetluskorraga. Asjaolu, et lastele ei antud võimalust avaldada oma arvamust, ei tohiks automaatselt olla siduva õigusjõuga ametlike dokumentide tunnustamisest keeldumise alus.
- (67) Kui liikmesriigis tunnustatakse käesoleva määruse alusel teises liikmesriigis tehtud põlvnemist kinnitavat lahendit või teises liikmesriigis koostatud või registreeritud siduva õigusjõuga põlvnemist kinnitavat ametlikku dokumenti, ei tohiks see tähendada, et tunnustatakse selle lapse vanemate võimalikku abielu või registreeritud kooselu, kelle põlvnemine on kindlaks tehtud või kavatsetakse kindlaks teha.
- (68) Selleks et võtta arvesse põlvnemisküsimusega tegelemise eri süsteeme liikmesriikides, tuleks käesoleva määrusega tagada, et kõikides liikmesriikides võetaks vastu ametlikke dokumente, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud. Sellistel ametlikel dokumentidel võib olla tõendusjõud juba kindlaks tehtud põlvnemissuhte või muude asjaolude suhtes. Sõltuvalt siseriiklikust õigusest võib juba kindlaks tehtud põlvnemissuhet tõendavateks ametlikeks dokumentideks olla näiteks sünnitunnistus, vanematõend või rahvastikuregistri väljavõte sünni kohta. Muid asjaolusid tõendav ametlik dokument võib olla näiteks notariaal- või haldusdokument, milles on registreeritud isaduse omaksvõtt, notariaal- või haldusdokument, milles on registreeritud ema või lapse nõusolek põlvnemise kindlakstegemiseks, notariaal- või haldusdokument, milles on registreeritud abikaasa nõusolek abistava reproduktiivtehnoloogia kasutamiseks, või teiste poolt tunnustatud põlvnemist registreeriv notariaal- või haldusdokument.
- (69) Ametlikel dokumentidel, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, peaks teises liikmesriigis olema samasugune tõendusjõud nagu päritoluliikmesriigis või võimalikult sarnane mõju. Sellise ametliku dokumendi tõendusjõu kindlaksmääramisel teises liikmesriigis või võimalikult samalaadse toime kindlaksmääramisel tuleks lähtuda sellest, milline on kõnealuse ametliku dokumendi tõendusjõu laad ja ulatus selle päritoluliikmesriigis. Seega sõltub sellise ametliku dokumendi tõendusjõud teises liikmesriigis päritoluliikmesriigi õigusest.
- (70) Sellise ametliku dokumendi „ehtsus“, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, peaks olema autonoomne mõiste, mis hõlmab selliseid asjaolusid nagu dokumendi autentsus, dokumendi suhtes kehtivad vorminõuded, dokumendi koostanud asutuse volitused ning menetlus, mille kohaselt dokument on koostatud. See peaks hõlmama ka ametlikus dokumendis sisalduvaid faktilisi asjaolusid. Pool, kes soovib vaidlustada sellise ametliku dokumendi ehtsuse, peaks pöörduma ametliku dokumendi päritoluliikmesriigi pädevasse kohtusse päritoluliikmesriigi õiguse alusel.

- (71) Terminit „õigustoiming“ (näiteks isaduse omaksvõtt või nõusoleku andmine) või „õigussuhe“ (näiteks lapse põlvnemine), mis on registreeritud ametlikus dokumendis, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, tuleks tõlgendada nii, et see viitab ametlikku dokumenti kantud sisule. Pool, kes soovib vaidlustada ametlikus dokumendis kajastatud õigustoimingut või õigussuhet, peaks pöörduma kohtusse, millel on pädevus vastavalt käesolevale määrusele ning kes peaks tegema otsuse vaidlustamise kohta kooskõlas õigusega, mida kohaldatakse käesoleva määruse alusel põlvnemise kindlakstegemise suhtes.
- (72) Kui ametlikus dokumendis, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, kajastatud õigustoimingu või õigussuhtega seotud küsimus tõstatatakse liikmesriigi kohtus toimivas menetluses kõrvalküsimusena, peaks sellel kohtul olema kõnealuses küsimuses pädevus.
- (73) Kui vaidlustatakse ametlik dokument, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, ei tohiks sellel olla tõendusjõudu muus liikmesriigis kui päritoluliikmesriik seni, kuni vaidlustamine on pooleli. Kui vaidlustamine puudutab üksnes ametlikus dokumendis kajastatud õigustoimingu või õigussuhetega seotud konkreetset küsimust, ei tohiks vaidlustatud ametlikul dokumendil olla seoses vaidlustatud küsimusega seni, kuni vaidlustamine on pooleli, tõendusjõudu muus liikmesriigis kui päritoluliikmesriik. Ametlik dokument, mis on vaidlustamise tulemusena kehtetuks tunnistatud, peaks kaotama igasuguse tõendusjõu.
- (74) Kui asutusele esitatakse käesoleva määruse kohaldamisel kaks vastukäivat ametlikku dokumenti, mis ei kinnita põlvnemist siduva õigusjõuga, kuid millel on tõendusjõud vastavas päritoluliikmesriigis, tuleks hinnata, millist ametlikku dokumenti, kui kumbagi, tuleks konkreetse juhtumi asjaolusid arvesse võttes eelistada. Kui nendest asjaoludest lähtudes ei ole selge, kumba sellist ametlikku dokumenti, kui üldse, peaks eelistama, peaksid küsimuse lahendama käesoleva määruse kohaselt pädevad kohtud, või kui küsimus tõstatatakse menetluse käigus kõrvalküsimusena, peaks küsimuse lahendama kohus, kuhu on vastavas küsimuses pööratud.
- (75) Avaliku huvi kaalutlused peaksid võimaldama liikmesriikide kohtutel või muudel pädevatel asutustel erandlike asjaolude korral keelduda tunnustamast või vajaduse korral võtmast vastu lahendit või ametlikku dokumenti muus liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemise kohta, kui selle tunnustamine või vastuvõtmine oleks konkreetsel juhul ilmselgelt vastuolus asjaomase liikmesriigi avaliku korraga (*ordre public*). Kohtutel või muudel pädevatel asutustel ei tohiks siiski olla võimalik keelduda teises liikmesriigis tehtud lahendi või väljaantud ametliku dokumendi tunnustamisest või vajaduse korral vastuvõtmisest, kui see oleks vastuolus hartaga, eelkõige harta artikliga 21, millega keelatakse diskrimineerimine.
- (76) Selleks et ühes liikmesriigis kindlakstehtud põlvnemist saaks tunnustada kiiresti, sujuvalt ja tõhusalt, peaksid lapsed või nende vanem(ad) suutma hõlpsasti tõendada lapse staatust teises liikmesriigis. Et võimaldada neil seda teha, tuleks käesoleva määrusega ette näha ühtse tõendi loomine, milleks on Euroopa vanematõend, mis väljastatakse kasutamiseks teises liikmesriigis. Subsidiaarsuse põhimõtte järgimise tagamiseks ei peaks Euroopa vanematõend asendama siseriiklikke dokumente, mis võivad liikmesriikides samalaadsel eesmärgil olemas olla.
- (77) Euroopa vanematõendit välja andev asutus peaks järgima vorminõudeid, mida nõutakse põlvnemise registreerimisel registrit pidavas liikmesriigis. Seepärast tuleks käesoleva määrusega näha ette liikmesriikidevaheline vorminõuetealne teabevahetus.

- (78) Euroopa vanematõendi kasutamine ei peaks olema kohustuslik. See tähendab, et isikud, kellel on õigus taotleda Euroopa vanematõendit, täpsemalt laps või tema esindaja, ei peaks olema kohustatud seda tegema ning neil peaks olema vabadus esitada teises liikmesriigis tunnustamist taotledes muud käesoleva määruse alusel kättesaadavad dokumendid (lahend või ametlik dokument). Ühelgi asutusel või isikul, kellele esitatakse teises liikmesriigis välja antud Euroopa vanematõend, ei ole aga õigust nõuda, et Euroopa vanematõendi asemel tuleks esitada lahend või ametlik dokument.
- (79) Euroopa vanematõend tuleks väljastada selles liikmesriigis, kus põlvnemine on kindlaks tehtud ja mille kohtud on käesoleva määruse alusel pädevad. Iga liikmesriik peaks siseriiklike õigusaktidega kindlaks määrama, millistel asutustel on pädevus Euroopa vanematõendit välja anda, olgu selleks kohtud või muud asutused, kes on põlvnemisküsimustes pädevad, näiteks haldusasutused, notarid või registripidajad. Selleks et see teave oleks üldsusele kättesaadav, peaksid liikmesriigid edastama komisjonile asjakohase teabe asutuste kohta, kes on siseriikliku õiguse kohaselt volitatud Euroopa vanematõendit väljastama.
- (80) Kuigi põlvnemist tõendava siseriikliku ametliku dokumendi (nt sünni- või vanematõend) sisu ja õigusjõud on päritoluliikmesriigist sõltuvalt erinevad, peaks Euroopa vanematõendil olema sama sisu ja sama õigusjõud kõikides liikmesriikides. Sellel peaks olema tõendusjõud ja tuleks eeldada, et see tõendab täpselt elemente, mis on kindlaks tehtud käesoleva määruse kohaselt põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatava õiguse alusel. Euroopa vanematõendi tõendusjõud ei tohiks laieneda elementidele, mida käesoleva määrusega ei reguleerita, näiteks selle lapse vanemate perekonnaseisule, kelle põlvnemine on kindlakstegemisel. Kuigi põlvnemist tõendav riiklik ametlik dokument antakse välja päritoluliikmesriigi keeles, on käesolevale määrusele lisatud Euroopa vanematõendi vorm kättesaadav kõigis liidu keeltes.
- (81) Kohus või muu pädev asutus peaks Euroopa vanematõendi väljastama taotluse korral. Euroopa vanematõendi originaal peaks jääma tõendeid välja andvale asutusele, kes peaks väljastama taotlejale või taotleja esindajale ühe või mitu Euroopa vanematõendi kinnitatud ära kirja. Võttes arvesse põlvnemisstaatuse stabiilsust enamikul juhtudel, ei peaks Euroopa vanematõendi ära kirjade kehtivus olema ajaliselt piiratud, ilma et see piiraks võimalust Euroopa vanematõendit vajaduse korral parandada, muuta, peatada või tühistada. Käesoleva määrusega tuleks ette näha võimalus vaidlustada väljaandva asutuse otsus, kaasa arvatud otsus Euroopa vanematõendi väljaandmisest keeldumise kohta. Kui Euroopa vanematõendit parandatakse, muudetakse, see peatatakse või tühistatakse, peaks väljaandev asutus teavitama isikuid, kellele on väljastatud vanematõendi kinnitatud ära kiri, et vältida ära kirjade väärkasutamist.
- (82) Käesoleva määrusega tuleks ette näha nüüdisaegsed õiguskaitse kättesaadavaks tegemise vahendid, mis võimaldavad füüsilistel isikutel või nende esindajatel ja liikmesriikide kohtutel või muudel pädevatel asutustel suhelda elektrooniliselt Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu, mis on loodud Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis määrusega (EL) .../... [õiguslase koostöö digiteerimise määrus]. Tagada tuleks kooskõla [õiguslase koostöö digiteerimise määrusega]. Seepärast on asjakohane, et käesolevas määruses osutatakse vajaduse korral [õiguslase koostöö digiteerimise määrusele], sealhulgas mõistete „detsentraliseeritud IT-süsteem“ ja „Euroopa elektrooniline juurdepääsupunkt“ määratlustele. Euroopa elektrooniline juurdepääsupunkt on osa detsentraliseeritud IT-süsteemist. Detsentraliseeritud IT-süsteem peaks koosnema liikmesriikide tagasüsteemidest ja koostalitlusvõimelistest juurdepääsupunktidest, sealhulgas Euroopa elektroonilisest

juurdepääsupunktist, mille kaudu need tuleks omavahel ühendada. Detsentraliseeritud IT-süsteemi juurdepääsupunkt peaks põhinema määrusega (EL) 2022/850 loodud e-CODEXi süsteemil. Euroopa koostalitlusvõime raamistikus on esitatud poliitika koostalitleva rakendamise võrdluskontseptsioon²⁸.

- (83) Euroopa elektrooniline juurdepääsupunkt peaks võimaldama füüsilistel isikutel või nende esindajatel esitada Euroopa vanematõendi taotluse ning vanematõendit vastu võtta ja saata elektrooniliselt. Samuti peaks see võimaldama neil suhelda elektrooniliselt liikmesriikide kohtute või muude pädevate asutustega menetlustes, mille eesmärk on teha otsus, et puuduvad alused põlvnemisasjas tehtud lahendi või ametliku dokumendi tunnustamisest keeldumiseks, või menetlustes, mille eesmärk on põlvnemisasjas tehtud lahendi või ametliku dokumendi tunnustamisest keeldumine. Liikmesriikide kohtud või muud pädevad asutused peaksid suhtlema kodanikega Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu ainult siis, kui kodanik on andnud eelnevalt sõnaselge nõusoleku selle kommunikatsioonivahendi kasutamiseks.
- (84) Käesolev määrus ei tohiks mõjutada rahvusvahelise perekonnaseisukomisjoni (ICCS) konventsioonide nr 16, 33 ja 34 kohaldamist mitmekeelsete väljavõtete ja sünnitunnistuste suhtes liikmesriikide vahel või liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel.
- (85) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused seoses detsentraliseeritud IT-süsteemi loomisega selle määruse kohaldamiseks, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011²⁹.
- (86) Selleks et tagada käesoleva määruse IV ja V peatükis sätestatud tõendite ning VI peatükis sätestatud Euroopa vanematõendi ajakohasus, tuleks komisjonile delegeerida õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte käesoleva määruse I–V lisa muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohased konsultatsioonid, kaasa arvatud ekspertide tasandil, ja et need konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega³⁰. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, laekuvad kõik dokumendid nõukogule samal ajal kui liikmesriikide ekspertidele ning liikmesriikide ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni nende eksperdirühmade koosolekutele, mis tegelevad delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisega.
- (87) Liikmesriikide võetud rahvusvaheliste kohustuste järgimine tähendab, et käesolev määrus ei tohiks mõjutada nende rahvusvaheliste konventsioonide kohaldamist, mille osaliseks on üks või enam liikmesriiki määruse vastuvõtmise ajal. Õigusnormide parema kättesaadavuse huvides peaks komisjon avaldama liikmesriikide saadetud teabe alusel asjaomaste konventsioonide loetelu Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis. Pidades silmas ühtsust käesoleva määruse üldeesmärkidega, on see määrus liikmesriikidevahelistes suhetes ülimuslik konventsioonide suhtes, mis on sõlmitud

²⁸ COM(2022) 710 final ja COM(2022) 720 final, 18. november 2022.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

³⁰ Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel sõlmitud institutsioonidevaheline parema õigusloome kokkulepe (ELT L 123, 12.5.2016, lk 1).

üksnes kahe või enama liikmesriigi vahel, kui need konventsioonid käsitlevad määrusega reguleeritud küsimusi.

- (88) Lepingute suhtes, mille liikmesriik on ühe või mitme kolmanda riigiga sõlminud enne ühinemist liiduga, kohaldatakse ELi toimimise lepingu artiklit 351.
- (89) Komisjon peaks tegema liikmesriikide edastatud teabe Euroopa e-õiguskeskkonna portaali kaudu avalikult kättesaadavaks ja seda ajakohastama.
- (90) Käesolevas määruks austatakse põhiõigusi ja järgitakse hartas tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva määrusega edendada artikli 7 (igauhe õigus era- ja perekonnaelu austamisele), artikli 21 (diskrimineerimise keeld) ja artikli 24 (lapse õiguste kaitse) kohaldamist.
- (91) Määrust tuleks kohaldada kooskõlas liidu andmekaitseõigusega ja austades hartas sätestatud eraelu puutumatuse kaitset. Käesoleva määruse kohane isikuandmete töötlemine peaks toimuma kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679³¹ (isikuandmete kaitse üldmäärus), Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725³² (ELi andmekaitsemäärus) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/58/EÜ³³.
- (92) Käesoleva määruse kohaldamisel võib liikmesriikide kohtutel või muudel pädevatel asutustel olla vaja töödelda isikuandmeid, et teha kindlaks põlvnemissuhe piiriülestes olukordades ja tunnustada põlvnemist liikmesriikide vahel. See hõlmab isikuandmete töötlemist põlvnemise kindlakstegemiseks piiriüleses olukorras, lahenditele või ametlikele dokumentidele lisatud tõendite väljastamiseks, Euroopa vanematõendi väljastamiseks, dokumentide esitamisel põlvnemise tunnustamiseks, sellise otsuse saamiseks, mille kohaselt ei ole põlvnemise tunnustamisest keeldumiseks alust, või kui taotletakse põlvnemise tunnustamisest keeldumist. Isikuandmed, mida liikmesriikide kohtud või muud pädevad asutused käesoleva määruse kohaselt töötlevad, sisalduvad dokumentides, mida liikmesriikide kohtud või muud pädevad asutused käsitlevad eespool nimetatud eesmärkidel. Töödeldavad isikuandmed puudutavad eelkõige lapsi, nende vanemaid ja nende esindajaid. Liikmesriikide kohtutes või muudes pädevates asutustes töödeldavaid isikuandmeid tuleks töödelda kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktidega, eelkõige isikuandmete kaitse üldmäärusega. Lisaks võib komisjonil olla vaja käesoleva määruse kohaldamisel töödelda isikuandmeid seoses elektroonilise teabevahetusega füüsiliste isikute või nende esindajate ja liikmesriikide kohtute või muude pädevate asutuste vahel, et Euroopa vanematõendit taotleda, kätte saada või saata, või põlvnemise tunnustamise või tunnustamisest keeldumise menetluste puhul Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu detsentraliseeritud IT-süsteemi raames. Komisjonis töödeldavaid isikuandmeid tuleks töödelda kooskõlas ELi andmekaitsemäärusega.

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2002. aasta direktiiv 2002/58/EÜ, milles käsitletakse isikuandmete töötlemist ja eraelu puutumatuse kaitset elektroonilise side sektoris (eraelu puutumatust ja elektroonilist sidet käsitlev direktiiv) (EÜT L 201, 31.7.2002, lk 37).

- (93) Käesolev määrus peaks olema õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks liikmesriikide kohtutes või muudes pädevates asutustes kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõigetega 1 ja 3 ning komisjonis kooskõlas ELi andmekaitsemääruse artikli 5 lõigetega 1 ja 2. Isikuandmete eriliikide töötlemine käesoleva määruse alusel vastab isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 9 lõike 2 nõuetele, kuna andmeid töötlevad kohtud, kes täidavad õigust mõistvat funktsiooni kooskõlas punktiga f, või on töötlemine vajalik olulise avaliku huviga seotud põhjustel käesoleva määruse alusel, mille eesmärk on hõlbustada põlvnemisasjades tehtud lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist teises liikmesriigis, et tagada laste põhiõiguste ja muude õiguste kaitse piiriülestes olukordades liidus kooskõlas punktiga g. Samamoodi vastab käesoleva määruse kohane isikuandmete eriliikide töötlemine ELi andmekaitsemääruse artikli 10 lõike 2 nõuetele, kuna andmete töötlemine on vajalik õigusnõuete koostamiseks, esitamiseks või kaitsmiseks kooskõlas punktiga f või on töötlemine vajalik käesoleva määruse alusel olulise avaliku huviga seotud põhjustel kooskõlas punktiga g.
- (94) Isikuandmeid tuleks käesoleva määruse alusel töödelda üksnes selles sätestatud konkreetsetel eesmärkidel, ilma et see piiraks edasist töötlemist avalikes huvides toimuva arhiveerimise eesmärgil kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktiga b ja artikliga 89, võttes arvesse, et kui põlvnemine on piiriüleses olukorras kindlaks tehtud või seda on tunnustatud, võib liikmesriikide kohtutel või muudel pädevatel asutustel olla vaja töödelda isikuandmeid avalikes huvides arhiveerimise eesmärgil. Kuna käesolevas määruses käsitletakse põlvnemise piiriüleseid aspekte ja põlvnemine on isiku tsiviilõiguslikku seisundit puudutav küsimus, mis võib olla jätkuvalt asjakohane määramata aja jooksul, ei tohiks selle määrusega piirata töödeldava teabe ja isikuandmete säilitamise aega.
- (95) Põlvnemise kindlakstegemisel piiriüleses olukorras tuleks lahenditele või ametlikele dokumentidele lisatud tõendite väljaandmisel, Euroopa vanematõendi väljastamisel, põlvnemise tunnustamise dokumentide esitamisel, sellise otsuse saamisel, mille kohaselt puuduvad alused põlvnemise tunnustamisest keeldumiseks, või põlvnemise tunnustamisest keeldumise taotlemisel käsitada vastutavate töötlejatena isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 7 tähenduses liikmesriikide kohtuid või muid liikmesriikide poolt käesoleva määruse kohaldamiseks volitatud pädevaid asutusi. Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti ning füüsiliste isikute või nende seaduslike esindajate ja liikmesriikide kohtute või muude pädevate asutuste vahelise Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti ja detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu toimuva teabevahetuse tehnilise haldamise, arendamise, hooldamise, turvalisuse ja toe eesmärgil tuleks vastutava töötlejana ELi andmekaitsemääruse artikli 3 punkti 8 tähenduses käsitada komisjoni. Vastutavad töötlejad peaksid tagama eespool nimetatud eesmärkidel töödeldavate andmete turvalisuse, tervikluse, autentsuse ja konfidentsiaalsuse.
- (96) Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1725³⁴ artiklile 42 konsulteeriti Euroopa Andmekaitseinspektoriga, kes esitas oma arvamuse [kuupäev]³⁵.

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295, 21.11.2018, lk 39).

³⁵ ELT C [number], [X.X.XXXX], lk X.

- (97) [ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 ning artikli 4a lõike 1 kohaselt ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.] VÕI
- (97a) [ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 ning artikli 4a lõike 1 kohaselt on Iirimaa [oma ... kirjaga] teatanud enda soovist osaleda käesoleva määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.]
- (98) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (99) Kuna erinevuste tõttu kohtualluvust, kohaldatavat õigust ning lahendite ja ametlike dokumentide tunnustamist reguleerivates riigisisestes õigusnormides ei saa liikmesriigid käesoleva määruse eesmärke piisavalt saavutada, kuid neid saaks määruse vahetu kohaldatavuse ja siduvuse tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Samas artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesolevas määruses sätestatakse ühised õigusnormid kohtualluvuse ja kohaldatava õiguse kohta seoses põlvnemise kindlakstegemisega liikmesriigis piiriülestes olukordades, ühised õigusnormid teises liikmesriigis põlvnemisasjades tehtud lahendite ning koostatud või registreeritud ametlike dokumentide tunnustamiseks või vajaduse korral vastuvõtmiseks liikmesriigis ning luuakse Euroopa vanematõend.

Artikkel 2

Seos liidu muude õigusnormidega

1. Käesolev määrus ei mõjuta lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, eelkõige õigusi, mis on lapsel vaba liikumist käsitleva liidu õiguse, sealhulgas direktiivi 2004/38/EÜ alusel. Eelkõige ei mõjuta käesolev määrus piiranguid, mis on kehtestatud avaliku korra kasutamisele põhjendusena põlvnemise tunnustamisest keeldumiseks, kui liikmesriigid on vaba liikumist käsitleva liidu õiguse kohaselt kohustatud tunnustama teise liikmesriigi ametiasutuste poolt liidu õigusest tulenevate õiguste kasutamiseks välja antud põlvnemissuhet tõendavat dokumenti.
2. Käesolev määrus ei mõjuta määrust (EL) 2016/1191, eelkõige seoses asjaomases määruses määratletud avalike dokumentidega sünni, põlvnemise ja lapsendamise kohta.

Artikkel 3

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse põlvnemisega seotud tsiviilasjades piiriülestes olukordades.
2. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise suhtes:
 - (a) abielu või suhtele kohaldatava õiguse kohaselt abielule sarnase toimega suhte, näiteks registreeritud kooselu olemasolu, kehtivus või tunnustamine;
 - (b) vanemliku vastutusega seotud küsimused;
 - (c) füüsiliste isikute õigus- ja teovõime;
 - (d) emantsipatsioon;
 - (e) riikidevaheline lapsendamine,
 - (f) ülalpidamiskohustus;
 - (g) usaldusomand või pärimine;
 - (h) kodakondsus;
 - (i) õiguslikud nõuded põlvnemissuhte kandmiseks liikmesriigi registrisse ning põlvnemissuhte liikmesriigi registrisse kandmise või kandmata jätmise tagajärjed.
3. Käesolevat määrust ei kohaldata kolmandas riigis tehtud põlvnemist kinnitavate lahendite tunnustamise ega kolmandas riigis koostatud või registreeritud põlvnemist kinnitavate või tõendavate ametlike dokumentide tunnustamise või vajaduse korral vastuvõtmise suhtes.

Artikkel 4

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. „põlvnemine“ – põlvnemissuhe, mis on kindlaks tehtud seaduses sätestatud korras. See hõlmab konkreetse vanema või vanemate lapseks olemise õiguslikku seisundit;
2. „laps“ – mis tahes vanuses isik, kelle põlvnemine tuleb kindlaks teha, seda tunnustada või tõendada;
3. „põlvnemise kindlakstegemine“ – lapse ja kummagi vanema vahelise suhte kindlakstegemine seaduses sätestatud korras, sealhulgas põlvnemise kindlakstegemine juhul, kui vaidlustatakse eelnevalt kindlakstehtud põlvnemine;
4. „kohus“ – liikmesriigi ametiasutus, mis täidab põlvnemisasjades kohtulikke ülesandeid;
5. „lahend“ – liikmesriigi kohtu lahend, sealhulgas dekreet, määrus või kohtuotsus, mis on tehtud põlvnemisasjas;
6. „ametlik dokument“ – dokument, mis on liikmesriigis ametliku dokumendina põlvnemisega seotud küsimuses ametlikult koostatud või ametliku dokumendina registreeritud ning mille ehtsus
 - (a) on seotud allkirja ja dokumendi sisuga ning

- (b) kindlaks tehtud päritoluliikmesriigi avalik-õigusliku asutuse või muu selleks volitatud pädeva asutuse poolt;
7. „päritoluliikmesriik“ – liikmesriik, kus on tehtud lahend põlvnemisasjas, kus on ametlikult koostatud või registreeritud põlvnemist käsitlev ametlik dokument või kus on antud välja Euroopa vanematõend;
8. „detsentraliseeritud IT-süsteem“ – [õiguslase koostöö digiteerimise määruse] artikli 2 punktis 4 määratletud IT-süsteem;
9. „Euroopa elektrooniline juurdepääsupunkt“ – koostalitlusvõimeline juurdepääsupunkt, nagu on määratletud [õiguslase koostöö digiteerimise määruse] artikli 2 punktis 5.

Artikkel 5

Liikmesriigisisene pädevus põlvnemisasjades

Käesolev määrus ei mõjuta liikmesriikide asutuste pädevust põlvnemisega seotud asjade menetlemisel.

II PEATÜKK

KOHTUALLUVUS

Artikkel 6

Üldine kohtualluvus

Põlvnemisega seotud küsimustes on pädevad selle liikmesriigi kohtud,

- (a) kus on lapse harilik viibimiskoht kohtusse pöördumise ajal või
- (b) mille kodakondsus on lapsel kohtusse pöördumise ajal või
- (c) kus on vastaspoole alaline elukoht kohtusse pöördumise ajal või
- (d) kus on kummagi vanema alaline elukoht kohtusse pöördumise ajal või
- (e) mille kodanik on üks vanem kohtusse pöördumise ajal või
- (f) kus laps sündis.

Artikkel 7

Lapse asukohal põhinev kohtualluvus

Kui kohtualluvust ei ole võimalik artikli 6 alusel kindlaks määrata, on pädevus selle liikmesriigi kohtutel, kus laps asub.

Artikkel 8

Kohtualluvus muudel juhtudel

Kui liikmesriigi ühelgi kohtul ei ole artiklite 6 või 7 kohaselt pädevust, määratakse kohtualluvus igas liikmesriigis kindlaks selle liikmesriigi õigusaktide alusel.

Artikkel 9

Forum necessitatis

Kui ühelgi liikmesriigi kohtul ei ole käesoleva määruse muude sätete alusel pädevust, võivad liikmesriigi kohtud erandkorras lahendada põlvnemisasju, kui kohtuasjaga tihedalt seotud kolmandas riigis ei saa mõistlikult eeldada menetluse algatamist või läbiviimist või see osutub seal võimatuks.

Kohtuasi peab olema asja menetleva kohtu asukohaliikmesriigiga piisavalt seotud.

Artikkel 10

Kõrvalküsimumused

1. Kui liikmesriigi kohtus käesoleva määruse kohaldamisalasse mittekuuluv asjus küsimuses toimuva menetluse tulemus sõltub põlvnemisega seotud kõrvalküsimumuse lahendamisest, võib kõnealuse liikmesriigi kohus asjaomase küsimuse seda menetlust silmas pidades lahendada, isegi kui kõnealusel liikmesriigil ei ole käesoleva määruse alusel pädevust.
2. Lõike 1 kohaselt kõrvalküsimumuse lahendamisel on mõju üksnes menetluses, mille käigus see küsimus lahendati.

Artikkel 11

Kohtusse pöördumine

Kohtusse pöördumine loetakse toimunuks

- (a) ajal, mil kohtule esitatakse menetluse algatamist käsitlev või võrdväärne dokument, tingimusel et taotleja võtab pärast seda vajalikud meetmed, et dokumendid vastaspoolele kätte toimetada;
- (b) kui dokument tuleb kätte toimetada enne kohtule esitamist, siis ajal, mil kättetoimetamise eest vastutav asutus selle kätte saab, tingimusel et taotleja võtab pärast seda vajalikud meetmed, et dokument kohtule esitada, või
- (c) kui kohus algatab menetluse omal algatusel, siis ajal, mil kohus teeb menetluse algatamise otsuse, või juhul kui sellist otsust ei nõuta, siis ajal, mil asi kohtus registreeritakse.

Artikkel 12

Kohtualluvuse kontrollimine

Kui liikmesriigi kohtu poole pöördutakse asjas, mille sisuline arutamine ei ole käesoleva määruse kohaselt tema pädevuses ning mille sisuline arutamine on käesoleva määruse alusel mõne teise liikmesriigi kohtu pädevuses, teatab ta omal algatusel, et tal ei ole selles asjas pädevust.

Artikkel 13

Vastuvõetavuse kontrollimine

1. Kui vastaspool, kelle alaline elukoht ei ole liikmesriigis, kus menetlus algatati, ei ilmu kohtusse, peatab pädev kohus menetluse nii kauaks, kuni on tõendatud, et vastaspoolel on olnud võimalus menetluse algatamist käsitlev või samaväärne dokument kätte saada piisavalt aegsasti, et korraldada enda kaitset, või on tõendatud, et selleks on võetud kõik vajalikud meetmed.
2. Käesoleva artikli lõike 1 asemel kohaldatakse määruse (EÜ) nr 2020/1784 artiklit 22, kui menetluse algatamist käsitlev dokument või samaväärne dokument tuli vastavalt nimetatud määrusele edastada ühest liikmesriigist teise.
3. Kui määrus (EL) nr 2020/1784 ei ole kohaldatav ning kui menetluse algatamist käsitlev või samaväärne dokument tuli tsiviil- ja kaubandusajade kohtu- ja kohtuväliste dokumentide välisriikides kättetoimetamist käsitleva 15. novembri 1965. aasta Haagi konventsiooni kohaselt toimetada välismaale, kohaldatakse nimetatud konventsiooni artiklit 15.

Artikkel 14

Samal ajal pooleli olevad kohtuasjad (*lis pendens*)

1. Kui eri liikmesriikide kohtutes algatavad sama eseme ja alusega hagide põhjal menetlusi ühed ja samad pooled, peatab see kohus, kellele hagi esitati hiljem, poolelioleva menetluse omal algatusel seni, kuni on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kellele hagi esitati esimesena
2. Lõikes 1 osutatud juhtudel teatab selle kohtu taotluse korral, kuhu vaidlusega seoses pöörduti, iga kohus, kuhu on pöördutud, viivitamata taotlevale kohtule kuupäeva, millal tema poole pöörduti.
3. Kui on kindlaks tehtud selle kohtu pädevus, kelle poole pöörduti esimesena, loobub kohus, kelle poole pöörduti hiljem, pädevusest esimese kohtu kasuks.

Artikkel 15

Lapse õigus oma arvamust avaldada

1. Käesoleva määruse alusel pädevust teostades annavad liikmesriigi kohtud kooskõlas siseriikliku õiguse ja menetluskorraga alla 18aastasele lapsele, kelle põlvnemist kindlaks tehakse ja kes on suuteline kujundama oma seisukoha, tegeliku ja tulemusliku võimaluse avaldada oma arvamust kas otse või esindaja või asjakohase asutuse vahendusel.
2. Kui kohus annab kooskõlas siseriikliku õiguse ja menetluskorraga alla 18aastasele lapsele võimaluse avaldada vastavalt käesolevale artiklile oma arvamust, kaalub kohus lapse arvamust nõuetekohaselt, võttes arvesse tema vanust ja küpsust.

III PEATÜKK

KOHALDATAV ÕIGUS

Artikkel 16

Üldine kohaldatavus

Käesoleva määruse kohaselt kohaldatavaks tunnistatud õigust kohaldatakse olenemata sellest, kas see on liikmesriigi õigus või mitte.

Artikkel 17

Kohaldatav õigus

1. Põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus on sünnitaja alaline elukoht sünni ajal, või kui sünnitaja alalist elukohta sünni ajal ei ole võimalik kindlaks määrata, siis lapse sünniriigi õigust.
2. Olenemata lõikest 1, kui lõike 1 kohaselt kohaldatava õiguse tulemusel tehakse kindlaks põlvnemine ainult ühest vanemast, võib teisest vanemast põlvnemise kindlakstegemisel kohaldada selle riigi õigust, mille kodanik on see vanem või teine vanem, või lapse sünniriigi õigust.

Artikkel 18

Kohaldatava õiguse ulatus

Käesoleva määruse kohaselt põlvnemise suhtes kohaldatavaks õiguseks tunnistatud õigusega reguleeritakse eelkõige järgmist:

- (a) põlvnemise kindlakstegemise või vaidlustamise kord;
- (b) ametlike dokumentide siduv õigusjõud ja/või tõendusjõud;
- (c) isikute kaebeõigus põlvnemise kindlakstegemise või vaidlustamise menetlustes;
- (d) põlvnemise kindlakstegemise või vaidlustamise tähtajad.

Artikkel 19

Kohaldatava õiguse muutmine

Kui põlvnemine on liikmesriigis käesoleva määruse kohaselt kindlaks tehtud, ei mõjuta kohaldatava õiguse hilisem muutmine juba kindlaks tehtud põlvnemist.

Artikkel 20

Vormiline kehtivus

1. Põlvnemise kindlakstegemisega seotud ühepoolne toiming on vormiliselt kehtiv, kui see vastab nõuetele, mis on sätestatud ühes järgmistest õigustest:
 - (a) põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatav õigus artikli 17 järgi;
 - (b) toimingu läbiviija alalise elukoha riigi õigus või
 - (c) selle riigi õigus, kus toiming tehti.

2. Põlvnemise kindlakstegemisega seotud toimingut võib tõendada mis tahes viisil, mida tunnustab kohtu asukohariigi õigus või mõni muu lõikes 1 nimetatud õigus, mille alusel on õigustoiming vormiliselt kehtiv, tingimusel et sellist tõendit saab kohtu asukohariigis esitada.

Artikkel 21

Tagasisaate ja edasiviite välistamine

Käesolevas määruses osutatud mis tahes riigi õiguse kohaldamine tähendab, et kohaldatakse selles riigis kehtivaid õigusnorme, välja arvatud rahvusvahelise eraõiguse normid.

Artikkel 22

Avalik kord (*ordre public*)

1. Käesolevas määruses osutatud mis tahes riigi õiguse kohaldamisest võib keelduda üksnes juhul, kui selle kohaldamine on ilmselgelt vastuolus kohtu asukohariigi avaliku korraga (*ordre public*).
2. Liikmesriikide kohtud ja muud pädevad asutused järgivad käesoleva määruse artikli 1 kohaldamisel hartas tunnustatud põhiõigusi ja põhimõtteid, eelkõige harta artiklit 21 mittediskrimineerimise põhimõtte kohta.

Artikkel 23

Riigid, kus kehtib mitu õigussüsteemi

1. Kui käesolevas määruses osutatud õigus on sellise riigi õigus, mis koosneb mitmest territoriaalüksusest, millest igaühes kehtivad põlvnemisega seotud küsimustes oma õigusnormid, määratakse kõnealuse riigi kollisiooninormidega kindlaks see territoriaalüksus, mille õigusnorme kohaldatakse.
2. Selliste sisemiste kollisiooninormide puudumisel käsitatakse
 - (a) sünnitanud isiku alalisele elukohale sünni ajal viitavate sätete kohaselt kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel viiteid lõikes 1 osutatud riigi õigusele viidetena selle territoriaalüksuse õigusnormidele, kus oli sünnitanud isiku alaline elukoht sünni hetkel;
 - (b) lapse sünniriiki käsitlevate sätete alusel kohaldatava õiguse kindlaksmääramisel viiteid lõikes 1 osutatud riigi õigusele viidetena selle territoriaalüksuse õigusele, kus laps sündis.
 - (c) Liikmesriik, mis koosneb mitmest territoriaalüksusest, millest igaühes kehtivad põlvnemisega seotud küsimustes oma õigusnormid, ei ole kohustatud kohaldama käesolevat määrust, et määrata, millise territoriaalüksuse õigust kohaldada.

IV PEATÜKK

TUNNUSTAMINE

1. JAGU

Tunnustamise üldsätted

Artikkel 24

Lahendi tunnustamine

1. Ühes liikmesriigis tehtud lahendit põlvnemise kohta tunnustatakse kõigis teistes liikmesriikides ühegi erimenetluseta.
2. Eelkõige ei nõuta erimenetluse järgimist liikmesriigi perekonnaseisuregistrite ajakohastamise puhul, mille aluseks on põlvnemist käsitlev lahend, mis on tehtud teises liikmesriigis ja mida ei ole selle liikmesriigi õiguse kohaselt võimalik edasi kaevata.
3. Kui lahendi tunnustamise küsimus tõstatatakse kõrvalküsimusena liikmesriigi kohtus, võib kõnealune kohus selle küsimuse lahendada.

Artikkel 25

Otsus tunnustamisest keeldumise aluste puudumise kohta

1. Huvitatud isik võib artiklites 32–34 sätestatud korras taotleda, et tuvastataks artiklis 31 osutatud lahendi tunnustamisest keeldumise aluste puudumine.
2. Sellise kohtu kohalik pädevus, millest iga liikmesriik on teatanud komisjonile vastavalt artiklile 71, määratakse selle liikmesriigi õigusega, kus algatatakse käesoleva artikli lõike 1 kohane menetlus.

Artikkel 26

Tunnustamiseks esitatavad dokumendid

1. Pool, kes soovib liikmesriigis tugineda teises liikmesriigis tehtud lahendile, esitab järgmised dokumendid:
 - (a) lahendi koopia, mis vastab selle ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele. ning
 - (b) artikli 29 kohaselt väljastatud asjakohane tõend.
2. Kohus või muu pädev asutus, mille menetluses teises liikmesriigis tehtud lahendile tuginetakse, võib vajaduse korral nõuda, et sellele tuginev pool esitaks käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud tõendi vabade tekstiväljade tõlke või transliteratsiooni.
3. Kohus või muu pädev asutus, mille menetluses teises liikmesriigis tehtud lahendile tuginetakse, võib nõuda poolelt, et ta esitaks lisaks tõendi vabade tekstiväljade tõlgitava teksti tõlkele või transliteratsioonile ka lahendi tõlke või transliteratsiooni, kui tal ei ole võimalik selle tõlketa või transliteratsioonita asja menetleda.

Artikkel 27

Dokumentide puudumine

1. Kui artikli 26 lõikes 1 nimetatud dokumente ei esitata, võib kohus või muu pädev asutus, mille menetluses tuginetakse teises liikmesriigis tehtud lahendile, määrata nende esitamiseks tähtaja, aktsepteerida võrdväärseid dokumente või kui ta leiab, et tal on piisavalt teavet, nende esitamise nõudmisest loobuda.
2. Kui kohus või muu pädev asutus, mille menetluses teises liikmesriigis tehtud kohtuotsusele tuginetakse, seda nõuab, esitatakse samaväärsete dokumentide tõlge või transliteratsioon.

Artikkel 28

Menetluse peatamine

Kohus, mille menetluses tuginetakse teises liikmesriigis tehtud lahendile, võib oma menetluse täielikult või osaliselt peatada järgmistel juhtudel:

- (a) päritoluliikmesriigis on lahendi peale esitatud tavaline edasikaebus või
- (b) on esitatud taotlus tuvastada otsusega artiklis 25 osutatud lahendi tunnustamisest keeldumise aluste puudumine või selliste aluste olemasolu.

Artikkel 29

Tõendi väljaandmine

1. Päritoluliikmesriigi kohus, millest on komisjonile teatatud vastavalt artiklile 71, annab poole taotlusel välja tõendi põlvnemisasjas tehtud lahendi kohta, kasutades I lisas esitatud vormi.
2. Tõend täidetakse ja väljastatakse lahendi keeles. Tõendi võib väljastada ka mõnes muus poole soovitud Euroopa Liidu institutsioonide ametlikus keeles. See ei pane tõendit välja andvale kohtule kohustust esitada vabade tekstiväljade tõlgitava teksti tõlge või transliteratsioon.
3. Tõend peab sisaldama avaldust, millega teavitatakse liidu kodanikke ja nende pereliikmeid sellest, et tõend ei mõjuta lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, ning et selliste õiguste kasutamiseks saab põlvnemissuhet tõendada mis tahes viisil.
4. Tõendi väljaandmist ei ole võimalik vaidlustada.

Artikkel 30

Tõendi parandamine

1. Päritoluliikmesriigi kohus, millest on komisjonile teatatud vastavalt artiklile 71, parandab tõendit taotluse alusel või võib seda teha omal algatusel, kui olulise vea või teabe väljajätmise tõttu on tunnustatava lahendi ja tõendi vahel lahknevusi.
2. Tõendi parandamise menetluse suhtes kohaldatakse päritoluliikmesriigi õigust.

Artikkel 31

Tunnustamisest keeldumise alused

1. Lahendi tunnustamisest keeldutakse,
 - (a) kui tunnustamine on ilmselgelt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist, võttes arvesse lapse huvisid;

- (b) kui lahend on tehtud tagaselja ja menetluse algatamist käsitlevat või samaväärset dokumenti ei ole kohale ilmumata jäänud isikutele kätte toimetatud piisavalt aegsasti ja viisil, et nad oleksid saanud korraldada oma kaitset, välja arvatud juhul, kui on tõendatud, et sellised isikud on lahendi sõnaselgelt heaks kiitnud;
 - (c) sellise isiku taotluse alusel, kes väidab, et lahend kahjustab tema isadust või emadust lapse suhtes, kui lahend on tehtud ilma seda isikut ära kuulamata;
 - (d) kui lahend on vastuolus hilisema põlvnemisasjas tehtud lahendiga, mis tehti liikmesriigis, kus taotletakse tunnustamist;
 - (e) kui lahend on vastuolus hilisema põlvnemisasjas tehtud lahendiga, mis on tehtud teises liikmesriigis, tingimusel et hilisem lahend vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus tunnustamist taotletakse.
2. Liikmesriikide kohtud ja muud pädevad asutused kohaldavad lõike 1 punkti a, järgides põhiõigusi ja põhimõtteid, mis on sätestatud hartas, eelkõige harta artiklis 21, mis käsitleb õigust mittediskrimineerimisele.
 3. Põlvnemisasjas tehtud lahendi tunnustamisest võib keelduda, kui see on tehtud, ilma et lastele oleks antud võimalus avaldada oma arvamust, välja arvatud juhul, kui see on lapse huvidega vastuolus. Kui lapsed olid lahendi tunnustamise ajal alla 18aastased, kohaldatakse käesolevat sätet juhul, kui lapsed olid suutelised artikli 15 kohaselt oma seisukohti kujundama.

2. JAGU

Tunnustamisest keeldumise menetlus

Artikkel 32

Tunnustamisest keeldumise taotlus

1. Tunnustamisest keeldumise taotluse esitamise korda, kui see ei ole hõlmatud käesoleva määrusega, reguleerib selle liikmesriigi õigus, kus algatatakse mittetunnustamise menetlus.
2. Põlvnemisasjas tehtud lahendi tunnustamisest keeldutakse, kui leitakse, et üks artiklis 31 osutatud tunnustamisest keeldumise alus on olemas.
3. Sellise kohtu kohalik pädevus, millest on komisjonile teatatud vastavalt artiklile 71, määratakse selle liikmesriigi õigusega, kus algatatakse mittetunnustamise menetlus.
4. Taotleja esitab kohtule lahendi koopia ning kui see on kohaldatav ja võimalik, siis artikli 29 kohaselt väljastatud asjakohase tõendi.
5. Kohus võib vajaduse korral nõuda, et taotleja esitaks artikli 29 kohaselt välja antud asjakohase tõendi vabade tekstiväljade tõlgitava teksti tõlke või transliteratsiooni.
6. Kohus võib nõuda, et taotleja esitaks lahendi tõlke või transliteratsiooni, kui tal ei ole võimalik selle tõlketa või transliteratsioonita asja menetleda.
7. Kohus võib loobuda lõikes 4 osutatud dokumentide esitamise nõudest,
 - (a) kui tal on dokumendid juba olemas või
 - (b) ta peab taotlejalt dokumentide nõudmist ebamõistlikuks.

8. Poolel, kes taotleb teises liikmesriigis tehtud lahendi tunnustamisest keeldumist, ei pea olema postiaadressi selles liikmesriigis, kus mittetunnustamise menetlus algatatakse. Kõnealusel poolel peab olema liikmesriigis, kus mittetunnustamise menetlus algatatakse, volitatud esindaja üksnes siis, kui sellise esindaja olemasolu on kohustuslik selle liikmesriigi õiguse alusel, kus algatatakse mittetunnustamise menetlus, olenemata poolte kodakondsusest.

Artikkel 33

Vaidlustamine või edasikaebus

1. Kumbki pool võib tunnustamisest keeldumise avalduse kohta tehtud lahendi vaidlustada või edasi kaevata.
2. Vaidlustus või edasikaebus esitatakse kohtule, millest liikmesriik on teatanud komisjonile vastavalt artiklile 71 kui kohtust, kellele tuleb selline vaidlustus või edasikaebus esitada.

Artikkel 34

Edasine vaidlustamine või edasikaebus

Vaidlustuse või edasikaebuse kohta tehtud lahendi võib vaidlustada üksnes vaidlustamise või edasi kaebamisega nendes kohtutes, millest asjaomane liikmesriik on teatanud komisjonile vastavalt artiklile 71 kui kohtust, kellele tuleb järgnevad vaidlustused või edasikaebused esitada.

3. JAGU

Siduva õigusjõuga ametlikud dokumendid

Artikkel 35

Kohaldamisala

Käesolevat jagu kohaldatakse põlvnemist kinnitavate ametlike dokumentide suhtes,

- (a) mis on ametlikult koostatud või registreeritud liikmesriigis, kes omandab kohtualluvuse II peatüki alusel, ning
- (b) millel on siduv õigusjõud liikmesriigis, kus need on ametlikult koostatud või registreeritud.

Artikkel 36

Ametlike dokumentide tunnustamine

Põlvnemist kinnitavaid ametlikke dokumente, millel on päritoluliikmesriigis siduv õigusjõud, tunnustatakse teistes liikmesriikides, ilma ühegi erimenetluseta. Vastavalt kohaldatakse käesoleva peatüki 1. ja 2. jagu, kui käesolevas jaos ei ole ette nähtud teisiti.

Artikkel 37

Tõend

1. Päritoluliikmesriigi pädev asutus, millest on komisjonile teatatud vastavalt artiklile 71, väljastab poole taotluse alusel tõendi põlvnemist kinnitava ametliku dokumendi kohta, millel on siduv õigusjõud, kasutades II lisas esitatud vormi.
2. Tõendi võib väljastada ainult juhul, kui täidetud on järgmised tingimused:
 - (a) liikmesriik, kes volitas avaliku sektori asutuse või muu asutuse ametlikult koostama või registreerima ametlikku dokumenti, mis põlvnemist kinnitab, oli II peatüki alusel pädev, ning
 - (b) ametlikul dokumendil on selles liikmesriigis siduv õigusjõud.
3. Tõend täidetakse ametliku dokumendi koostamise keeles. Selle võib väljastada ka mõnes muus poole soovitud Euroopa Liidu institutsioonide ametlikus keeles. See ei pane tõendit väljastavale pädevale asutusele kohustust esitada vabade tekstiväljade tõlgitava teksti tõlge või transliteratsioon.
4. Tõend peab sisaldama avaldust, millega teavitatakse liidu kodanikke ja nende pereliikmeid sellest, et tõend ei mõjuta lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, ning et selliste õiguste kasutamiseks saab põlvnemissuhet tõendada mis tahes viisil.
5. Kui tõendit ei koostata, ei tunnustata teises liikmesriigis ametlikku dokumenti.

Artikkel 38

Tõendi parandamine ja tühistamine

1. Päritoluliikmesriigi pädev asutus, millest on komisjonile teatatud vastavalt artiklile 71, parandab tõendit taotluse alusel või võib seda teha omal algatusel, kui olulise vea või väljajätmise tõttu on ametliku dokumendi ja tõendi vahel lahknevusi.
2. Taotluse korral või omal algatusel tühistab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud pädev asutus tõendi, kui see anti mittenõuetekohaselt, võttes arvesse artiklis 37 kehtestatud nõudeid.
3. Tõendi parandamise või tühistamise kord, sealhulgas võimaliku parandamise või tühistamise vaidlustamine, on reguleeritud päritoluliikmesriigi õigusega.

Artikkel 39

Tunnustamisest keeldumise alused

1. Põlvnemist kinnitavaid ametlikke dokumente, millel on siduv õigusjõud, keeldutakse tunnustamast,
 - (a) kui tunnustamine on ilmselgelt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga, kus taotletakse tunnustamist, võttes arvesse lapse huvisid;
 - (b) kui ametlik dokument koostati või registreeriti ametlikult, ilma et oleks kaasatud isikut, kes oma taotluses väidab, et ametlik dokument rikub tema isadust või emadust lapse suhtes;
 - (c) kui ametlik dokument on vastuolus hilisema põlvnemisasjas tehtud lahendiga või hilisema põlvnemist kinnitava ja siduva õigusjõuga ametliku dokumendiga, mis on koostatud või registreeritud liikmesriigis, kus tunnustamisele tuginetakse;
 - (d) kui ametlik dokument on vastuolus hilisema põlvnemisasjas tehtud lahendiga või hilisema põlvnemist kinnitava ja siduva õigusjõuga ametliku dokumendiga,

mis on koostatud või registreeritud teises liikmesriigis, tingimusel et hilisem kohtuotsus või ametlik dokument vastab tingimustele, mis on vajalikud selle tunnustamiseks liikmesriigis, kus tunnustamisele tuginetakse.

2. Liikmesriikide kohtud ja muud pädevad asutused kohaldavad lõike 1 punkti a, järgides põhiõigusi ja põhimõtteid, mis on sätestatud hartas, eelkõige harta artiklis 21, mis käsitleb õigust mittediskrimineerimisele.
3. Põlvnemist kinnitava ja siduva õigusjõuga ametliku dokumendi tunnustamisest võib keelduda, kui see on ametlikult koostatud või registreeritud, ilma et lastele oleks antud võimalust avaldada oma arvamust. Kui lapsed olid dokumendi koostamise ajal alla 18aastased, kohaldatakse käesolevat sätet juhul, kui lapsed olid suutelised oma seisukohti kujundama.

4. JAGU

Muud sätted

Artikkel 40

Lahendi teinud kohtu pädevuse kontrollimise keeld

Põlvnemisasjas lahendi teinud päritoluliikmesriigi kohtu pädevust ei kontrollita. Artikli 31 lõike 1 punktis a osutatud avalikule korrale vastavuse kontrollimist ei või kohaldada artiklites 6–9 sätestatud kohtualluvusnormide suhtes.

Artikkel 41

Lahendi sisu mittekontrollimine

Mingil juhul ei või sisu osas kontrollida teises liikmesriigis tehtud lahendit ega põlvnemist kinnitavat ametlikku dokumenti, millel on päritoluliikmesriigis siduv õigusjõud.

Artikkel 42

Kulud

Käesolevat peatükki kohaldatakse ka käesoleva määruse kohastest menetlustest tulenevate kulude suuruse kindlaksmääramisel.

Artikkel 43

Õigusabi

1. Taotlejal, kes on saanud päritoluliikmesriigis täielikult või osaliselt tasuta õigusabi või kes on vabastatud kulude kandmisest, on artikli 25 lõikes 1 ja artiklis 32 sätestatud menetluses õigus saada kõige soodsamat tasuta õigusabi või kõige ulatuslikumat vabastust kuludest, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusaktidega, kus menetlus algatatakse.
2. Taotleja, kellele on päritoluliikmesriigis võimaldatud tasuta menetlust komisjonile artikli 71 alusel teatatud haldusasutuses, on õigus saada artikli 25 lõikes 1 ning artiklis 32 sätestatud menetlustes õigusabi käesoleva artikli lõike 1 kohaselt. Sel eesmärgil esitab kõnealune pool päritoluliikmesriigi pädeva asutuse avalduse selle kohta, et ta vastab majanduslikele tingimustele, mille puhul on õigus saada täielikult või osaliselt õigusabi või vabastust kulude tasumisest.

V PEATÜKK

SIDUVA ÕIGUSJÕUTA AMETLIKUD DOKUMENDID

Artikkel 44

Kohaldamisala

Käesolevat peatükki kohaldatakse ametlike dokumentide suhtes, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud.

Artikkel 45

Ametlike dokumentide vastuvõtmine

1. Ametlikul dokumendil, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, on teises liikmesriigis sama tõendusjõud nagu dokumendi päritoluliikmesriigis, või võimalikult samalaadne toime, tingimusel et see ei ole ilmselgelt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga (*ordre public*), kus see esitatakse.
2. Liikmesriikide kohtud ja muud pädevad asutused kohaldavad lõikes 1 osutatud avalikku korda (*ordre public*), järgides põhiõigusi ja põhimõtteid, mis on sätestatud hartas, eelkõige harta artiklis 21, mis käsitleb õigust mittediskrimineerimisele.
3. Isik, kes soovib kasutada sellist ametlikku dokumenti teises liikmesriigis, võib paluda asutusel, kes on ametliku dokumendi päritoluliikmesriigis ametlikult koostanud või selle registreerinud, täita III lisas esitatud vorm, milles kirjeldatakse ametliku dokumendi tõendusjõudu päritoluliikmesriigis.
4. Tõend peab sisaldama avaldust, millega teavitatakse liidu kodanikke ja nende pereliikmeid sellest, et tõend ei mõjuta lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, ning et selliste õiguste kasutamiseks saab põlvnemissuhet tõendada mis tahes viisil.
5. Sellise ametliku dokumendi ehtsuse vaidlustamiseks pöördatakse päritoluliikmesriigi kohtutesse ning otsus tehakse selle liikmesriigi õiguse alusel. Vaidlustatud ametlikul dokumendil puudub teises liikmesriigis tõendusjõud seni, kuni pädev kohus menetleb selle vaidlustamist.
6. Ametlikus dokumendis sisalduvate õigustoimingute või õigussuhete vaidlustamiseks pöördatakse kohtu poole, kellel on pädevus vastavalt käesolevale määrusele, ning otsus tehakse III peatüki kohaselt kohaldatava õiguse alusel. Vaidlustatud ametlikul dokumendil puudub muus liikmesriigis kui päritoluliikmesriik tõendusjõud seoses vaidlustatud küsimusega seni, kuni pädev kohus menetleb selle vaidlustamist.
7. Kui liikmesriigi kohtus toimuva menetluse tulemus sõltub ametlikus dokumendis kajastuva õigustoimingu või õigussuhete seotud kõrvalküsimumise lahendamisest, on kõnealusel kohtul selles küsimuses pädevus.

VI PEATÜKK

EUROOPA VANEMATÕEND

Artikkel 46

Euroopa vanematõendi loomine

1. Käesoleva määrusega luuakse Euroopa vanematõend (edaspidi „vanematõend“), mis antakse välja kasutamiseks teises liikmesriigis ja millel on artiklis 53 määratletud õigusjõud.
2. Vanematõendi kasutamine ei ole kohustuslik.
3. Vanematõend ei asenda liikmesriikides samal eesmärgil kasutatavaid siseriiklikke dokumente. Sellegipoolest on teises liikmesriigis kasutamiseks väljastatud vanematõendil artiklis 53 määratletud õigusjõud ka liikmesriigis, mille asutus on selle käesoleva peatüki kohaselt välja andnud.

Artikkel 47

Vanematõendi eesmärk

Vanematõend on mõeldud kasutamiseks lapsele või tema esindajale, kes peab teises liikmesriigis tuginema lapse põlvnemise staatusele.

Artikkel 48

Vanematõendi väljaandmise pädevus

1. Vanematõend antakse välja liikmesriigis, kus on põlvnemine kindlaks tehtud ja mille kohtud, nagu on määratletud artikli 4 lõikes 4, on pädevad artiklite 6, 7 või 9 alusel.
2. Lõikes 1 osutatud liikmesriigi väljaandev asutus, millest on komisjonile teatatud vastavalt artiklile 71, on
 - (a) artikli 4 lõikes 4 määratletud kohus või
 - (b) muu asutus, millel on siseriikliku õiguse kohaselt pädevus põlvnemisasju menetleda.

Artikkel 49

Vanematõendi väljaandmise taotlus

1. Vanematõend antakse välja lapse (edaspidi „taotleja“) või vajaduse korral lapse esindaja taotlusel.
2. Taotluse esitamiseks võib taotleja kasutada IV lisas esitatud vormi.
3. Taotluses esitatakse allpool loetletud teave, mis on taotlejale teada ja mis on vajalik selleks, et vanematõendit välja andev asutus saaks tõendada nende asjaolude olemasolu, mille tõendamist taotleja soovib, ning taotlusele lisatakse kõikide asjakohaste dokumentide originaalid või koopiad, mis vastavad dokumentide ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele, ilma et see piiraks artikli 50 lõike 2 kohaldamist:
 - (a) taotleja andmed: perekonnanimi (-nimed) (vajaduse korral sünnijärgne perekonnanimi (-nimed)), eesnimi (-nimed), sugu, sünnikuupäev ja -koht, kodakondsus (kui see on teada), isikukood (vajaduse korral), aadress;

- (b) vajaduse korral taotleja esindaja andmed: perekonnanimi (-nimed) (vajaduse korral sünnijärgne perekonnanimi (-nimed)), eesnimi (-nimed), aadress ja esindusõigus;
- (c) andmed iga vanema kohta: perekonnanimi (-nimed) (vajaduse korral sünnijärgne perekonnanimi (-nimed)), eesnimi (-nimed), sünniaeg ja -koht, kodakondsus, isikukood (vajaduse korral), aadress;
- (d) koht ja liikmesriik, kus lapse põlvnemine on registreeritud;
- (e) asjaolud, millele taotleja põlvnemisega seoses tugineb, lisades põlvnemist kinnitava dokumendi (dokumentide) originaali või koopia(d), millel on siduv õigusjõud või mis tõendavad põlvnemist;
- (f) põlvnemise kindlaksteinud liikmesriigi kohtu, siduva õigusjõuga põlvnemist kinnitava ametliku dokumendi välja andnud pädeva asutuse või selle pädeva asutuse kontaktandmed, kes väljastas ametliku dokumendi, millel puudub päritoluliikmesriigis siduv õigusjõud, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud;
- (g) avaldus, milles kinnitatakse, et taotlejale teadaolevalt ei ole vanematõendiga kinnitavate asjaoludega seoses pooleli kohtuvaidlust;
- (h) muu teave, mida taotleja peab vanematõendi väljaandmiseks vajalikuks.

Artikkel 50

Taotluse läbivaatamine

1. Vanematõendit välja andev asutus kontrollib pärast taotluse saamist taotleja poolt esitatud teavet ja avaldusi ning dokumente ja muid tõendeid. Asutus teostab selliseks kontrolliks vajalikku uurimist omal algatusel, kui see on nõutav või lubatud vanematõendit välja andva asutuse riigi õiguse kohaselt, või palub taotlejal esitada täiendavaid asjakohaseid tõendeid.
2. Kui taotlejal ei ole olnud võimalik esitada asjakohaste dokumentide koopiaid, mis vastavad nende ehtsuse kindlakstegemiseks vajalikele tingimustele, võib vanematõendit välja andev asutus otsustada aktsepteerida teist liiki tõendeid.
3. Kui see on vanematõendit välja andva asutuse riigi õiguse kohaselt ette nähtud ja vastab selles esitatud tingimustele, võib see asutus nõuda andmete esitamist vande all või vannet asendava kinnitusega.
4. Käesoleva artikli kohaldamisel annab liikmesriigi pädev asutus taotluse korral teise liikmesriigi vanematõendeid välja andvale asutusele teavet, mida säilitatakse eelkõige tsiviil-, isiku- või rahvastikuregistrites ja muudes registrites, kuhu on kantud taotleja põlvnemise seisukohast olulised faktid, kui pädeval asutusel on siseriikliku õiguse kohaselt volitused anda teisele riiklikule asutusele sellist teavet.

Artikkel 51

Vanematõendi väljastamine

1. Vanematõendit välja andev asutus annab vanematõendi välja viivitamata vastavalt käesolevas peatükis kehtestatud korrale, kui tõendamist vajavad asjaolud on määratud kindlaks kooskõlas õigusega, mida kohaldatakse põlvnemise kindlakstegemise suhtes. Ta kasutab selleks V lisas esitatud vormi.

Vanematõendit välja andev asutus ei anna vanematõendit välja eelkõige järgmistel juhtudel:

- (a) kinnitatavad asjaolud on vaidlustatud või
 - (b) vanematõend ei vastaks samu asjaolusid käsitlevale lahendile.
2. Vanematõendi väljaandmise eest võetav lõiv ei tohi olla suurem kui lõiv, mida nõutakse taotleja põlvnemist tõendava dokumendi väljastamise eest siseriikliku õiguse alusel.

Artikkel 52

Vanematõendi sisu

Vanematõend sisaldab vastavalt vajadusele järgmist teavet:

- (a) liikmesriigi väljaandva asutuse nimi, aadress ja kontaktandmed;
- (b) kui see on erinev, siis põlvnemise kindlaksteinud liikmesriigi kohtu nimi, aadress ja kontaktandmed, selle pädeva asutuse nimi, aadress ja kontaktandmed, kes väljastas siduva õigusjõuga põlvnemist kinnitava ametliku dokumendi, või selle pädeva asutuse nimi, aadress ja kontaktandmed, kes väljastas ametliku dokumendi, millel puudub päritoluliikmesriigis siduv õigusjõud, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud;
- (c) toimiku viitenumber;
- (d) väljaandmise aeg ja koht;
- (e) koht ja liikmesriik, kus lapse põlvnemine on registreeritud;
- (f) taotleja andmed: perekonnanimi (-nimed) (vajaduse korral sünnijärgne perekonnanimi (-nimed)), eesnimi (-nimed), sugu, sünnikuupäev ja -koht, kodakondsus (kui see on teada), isikukood (vajaduse korral), aadress;
- (g) vajaduse korral taotleja esindaja andmed: perekonnanimi (-nimed) (vajaduse korral sünnijärgne perekonnanimi (-nimed)), eesnimi (-nimed), aadress ja esindusõigus;
- (h) andmed iga vanema kohta: perekonnanimi (-nimed) (vajaduse korral sünnijärgne perekonnanimi (-nimed)), eesnimi (-nimed), sünniaeg ja -koht, kodakondsus, isikukood (vajaduse korral), aadress;
- (i) asjaolud, mille alusel vanematõendi välja andnud asutus peab ennast pädevaks vanematõendit välja andma;
- (j) põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatav õigus ning kõnealuse õiguse määramise aluseks olnud asjaolud;
- (k) avaldus, millega teavitatakse liidu kodanikke ja nende pereliikmeid sellest, et vanematõend ei mõjuta lapse õigusi, mis tulenevad liidu õigusest, ning et selliste õiguste kasutamiseks võib põlvnemissuhet tõendada mis tahes viisil;
- (l) välja andnud asutuse allkiri ja/või pitser.

Artikkel 53

Vanematõendi õigusjõud

1. Vanematõendil on õigusjõud kõikides liikmesriikides ilma ühegi erimenetluseta.

2. Tuleks eeldada, et vanematõend tõendab täpselt asjaolusid, mis on kindlaks tehtud põlvnemise kindlakstegemise suhtes kohaldatava õiguse alusel. Eeldatakse, et vanematõendis konkreetse vanema või vanemate lapsena nimetatud isikul on vanematõendis nimetatud staatus.
3. Vanematõend on kehtiv dokument, mille alusel võib teha põlvnemise kohta kandeid liikmesriigi asjakohasesse registrisse, ilma et see piiraks artikli 3 lõike 2 punkti i kohaldamist.

Artikkel 54

Vanematõendi kinnitatud ärakirjad

1. Vanematõendit välja andev asutus säilitab vanematõendi originaali ning väljastab taotlejale või taotleja esindajale ühe või mitu kinnitatud ärakirja.
2. Vanematõendit välja andev asutus peab artikli 55 lõike 3 ja artikli 57 lõike 2 kohaldamisel nende isikute nimekirja, kellele on lõike 1 kohaselt väljastatud kinnitatud ärakirjad.

Artikkel 55

Vanematõendi parandamine, muutmine või tagasivõtmine

1. Vanematõendit välja andev asutus parandab iga õigustatud huvi omava isiku taotlusel või omal algatusel vanematõendis esinevad tehnilised vead.
2. Vanematõendit välja andev asutus, kes tegutseb õigustatud huvi omava isiku taotlusel või omal algatusel, kui see on siseriikliku õiguse kohaselt võimalik, muudab vanematõendit või võtab selle tagasi, kui on kindlaks tehtud, et vanematõend või selle üksikud andmed ei vasta tegelikkusele.
3. Vanematõendit välja andev asutus teavitab vanematõendi parandamisest, muutmisest või tagasivõtmisest viivitamata kõiki isikuid, kellele on vastavalt artikli 54 lõikele 1 väljastatud vanematõendi kinnitatud ärakirjad.

Artikkel 56

Vaidlustamismenetlused

1. Vanematõendit välja andva asutuse poolt vastavalt artiklile 51 tehtud otsused võib vaidlustada vanematõendi taotleja või tema esindaja.

Vanematõendit välja andva asutuse poolt vastavalt artiklile 55 ja artikli 57 lõike 1 punktile a tehtud otsuse võib vaidlustada iga õigustatud huvi omav isik.

Vaidlustus esitatakse vanematõendit välja andva asutuse asukohaliikmesriigi kohtule kooskõlas kõnealuse liikmesriigi õigusega.

2. Kui lõikes 1 osutatud vaidlustamise tulemusena tehakse kindlaks, et väljaantud vanematõend ei vasta tegelikkusele, siis pädev kohus parandab, muudab või võtab vanematõendi tagasi või tagab vanematõendi parandamise, muutmise või tühistamise vanematõendi välja andnud asutuse poolt.

Kui lõikes 1 osutatud vaidlustamise tulemusena tehakse kindlaks, et vanematõendi väljaandmisest keeldumine oli põhjendamatult, väljastab pädev kohus vanematõendi

või tagab, et vanematõendit välja andev asutus vaatab juhtumi uuesti läbi või teeb uue otsuse.

Artikkel 57

Vanematõendi õigusjõu peatamine

1. Vanematõendi õigusjõu võib peatada
 - (a) vanematõendi välja andnud asutus, tegutsedes õigustatud huvi omava isiku taotlusel, kuni vanematõendi artikli 55 kohase muutmise või tühistamiseni, või
 - (b) kohus, tegutsedes selle isiku taotlusel, kellel on õigus vaidlustada vanematõendi välja andnud asutuse poolt vastavalt artiklile 56 tehtud otsus, kui selline vaidlustamine on menetlemisel.
2. Vanematõendi välja andnud asutus või vajaduse korral kohus teavitab vanematõendi õigusjõu peatamisest viivitamata kõiki isikuid, kellele on vastavalt artikli 54 lõikele 1 väljastatud vanematõendi kinnitatud ära kirjad.

Selle aja jooksul, mil vanematõendi õigusjõud on peatatud, ei või välja anda ühtegi vanematõendi kinnitatud ära kirja.

VII PEATÜKK

DIGITAALNE TEABEVAHETUS

Artikkel 58

Teabevahetus Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu

1. Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis [õiguslase koostöö digiteerimise määruse] artikli 4 kohaselt loodud Euroopa elektroonilist juurdepääsupunkti võib kasutada elektrooniliseks teabevahetuseks füüsiliste isikute või nende esindajate ja liikmesriikide kohtute või muude pädevate asutuste vahel seoses järgmisega:
 - (a) menetlus otsuse tegemiseks selle kohta, et põlvnemisasjas tehtud lahendi või ametliku dokumendi tunnustamisest keeldumiseks ei ole alust, või põlvnemisasjas tehtud lahendi või ametliku dokumendi tunnustamisest keeldumise menetlus;
 - (b) Euroopa vanematõendi taotlemise, väljaandmise, parandamise, muutmise, tühistamise, peatamise või edasikaebamise menetlused.
2. Lõike 1 kohase elektroonilise teabevahetuse suhtes kohaldatakse [õiguslase koostöö digiteerimise määruse] artikli 4 lõiget 3, artikli 5 lõikeid 2 ja 3, artiklit 6, artikli 9 lõiget 1, artiklit 3 ja artiklit 10.

Artikkel 59

Rakendusaktide vastuvõtmine komisjoni poolt

1. Artikli 58 lõike 1 kohase elektroonilise teabevahetuse eesmärgil võtab komisjon vastu rakendusaktid, milles sätestatakse järgmine:
 - (a) tehnilised kirjeldused, millega määratakse kindlaks elektroonilised teabevahetusmeetodid;

- (b) teabevahetusprotokollide tehniline kirjeldus;
 - (c) infoturbe eesmärgid ja asjakohased tehnilised meetmed, millega tagatakse minimaalsed infoturbestandardid ja kõrgetasemeline küberturvalisus teabe töötlemiseks ja edastamiseks;
 - (d) minimaalsed kättesaadavuse eesmärgid ja võimalikud sellega seotud tehnilised nõuded detsentraliseeritud IT-süsteemi kaudu toimuvale elektroonilisele teabevahetusele.
- 2. Käesoleva artikli lõikes 1 osutatud rakendusaktid võetakse vastu vastavalt artikli 62 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusele.
 - 3. Lõikes 1 osutatud rakendusaktid võetakse vastu [hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva määruse jõustumist].

Artikkel 60

Etalonteostuse tarkvara

- 1. Komisjon loob etalonteostuse tarkvara, mida liikmesriigid võivad otsustada kasutada oma tagasüsteemina riikliku IT-süsteemi asemel, ning hooldab ja arendab seda tarkvara. Etalonteostuse tarkvara loomist, hooldamist ja arendamist rahastatakse liidu üldeelarvest.
- 2. Komisjon tagab etalonteostuse tarkvara pakkumise, hoolduse ja toe, tehes seda tasuta.

Artikkel 61

Detsentraliseeritud IT-süsteemi, Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti ja riiklike IT-portaalide kulud

- 1. Iga liikmesriik kannab selliste detsentraliseeritud IT-süsteemi pääsupunktide paigaldus-, käitus- ja hoolduskulud, mis asuvad tema territooriumil.
- 2. Iga liikmesriik kannab oma riiklike IT-süsteemide loomise ja pääsupunktidega koostalitlusvõimeliseks kohandamise ning selle süsteemi administreerimise, toimimise ja hooldamise kulud.
- 3. Liikmesriikidele ei tehta takistusi toetuste taotlemisel asjakohastest liidu rahastamisprogrammidest lõigetes 1 ja 2 osutatud tegevuse toetamiseks.
- 4. Komisjon kannab kõik kulud, mis on seotud elektroonilise teabevahetuse toetamisega Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu vastavalt artikli 58 lõikele 1.

Artikkel 62

Komiteemenetlus

- 1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011³⁶ tähenduses.

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

VIII PEATÜKK

DELEGEERITUD ÕIGUSAKTID

Artikkel 63

Volituste delegeerimine

Komisjonil on õigus võtta artikli 64 kohaselt vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad I–V lisa muutmist, et neid lisasid ajakohastada või teha nendes tehnilisi muudatusi.

Artikkel 64

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 63 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [*käesoleva määruse jõustumise kuupäevast*].
3. Nõukogu võib artiklis 63 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle nõukogule teatavaks.
6. Artikli 63 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et ta ei esita vastuväidet. Nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.
7. Euroopa Parlamenti teavitatakse komisjoni poolt delegeeritud õigusakti vastuvõtmisest, delegeeritud õigusakti suhtes esitatud vastuväidetest või volituste delegeerimise tagasivõtmisest nõukogu poolt.

IX PEATÜKK

ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 65

Legaliseerimine või muud sarnased formaalsused

Käesoleva määruse raames ei nõuta legaliseerimist ega muu sarnase formaalsuse täitmist.

Artikkel 66

Seos kehtivate rahvusvaheliste konventsioonidega

1. Käesolev määrus ei piira selliste rahvusvaheliste konventsioonide kohaldamist, mille osalisteks on käesoleva määruse vastuvõtmise ajal üks liikmesriik või mitu liikmesriiki ning mille sätted käsitlevad selle määrusega reguleeritud küsimusi.
2. Käesolev määrus on liikmesriikidevahelistes suhetes siiski ülimuslik konventsioonide suhtes, mis on sõlmitud üksnes kahe või enama liikmesriigi vahel, sellisel määral, mil need konventsioonid käsitlevad selle määrusega reguleeritud küsimusi.
3. Käesolev määrus ei mõjuta riikidevahelises lapsendamises laste kaitseks tehtavat koostööd käsitleva 29. mai 1993. aasta Haagi konventsiooni.
4. Käesolev määrus ei mõjuta Rahvusvahelise Perekonnaseisu Komisjoni konventsioone nr 16, 33 ja 34.

Artikkel 67

Konventsioonide loetelu

1. Hiljemalt [kuus kuud enne käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva] teavitavad liikmesriigid komisjoni artikli 66 lõikes 1 osutatud konventsioonidest. Pärast nimetatud kuupäeva teatavad liikmesriigid komisjonile kõigist nende konventsioonide denonsseerimistest.
2. Kuue kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud teadete saamist avaldab komisjon Euroopa e-õiguskeskonna portaalis
 - (a) lõikes 1 osutatud konventsioonide loetelu;
 - (b) lõikes 1 osutatud konventsioonide denonsseerimised.

Artikkel 68

Andmekaitse

1. Käesoleva määruse kohaldamiseks vajalikke isikuandmeid töötlevad liikmesriikide kohtud või muud pädevad asutused, et teha kindlaks põlvnemine piiriülestes olukordades ja seda tunnustada seoses põlvnemise kindlakstegemisega vastavalt II peatükile, tõendite väljastamisega vastavalt artiklitele 29, 37 ja 45, Euroopa vanematõendi väljastamisega vastavalt artiklile 51, põlvnemissuhte tunnustamise dokumentide esitamisega vastavalt artiklile 26, otsuse saamisega vastavalt artiklile 25 selle kohta, et põlvnemissuhte tunnustamisest keeldumiseks ei ole alust, või põlvnemissuhte tunnustamisest keeldumise taotlusega vastavalt artiklile 32.

2. Isikuandmete töötlemine käesoleva määruse alusel piirdub ulatusega, mis on vajalik lõikes 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks, välja arvatud isikuandmete edasine töötlemine avalikes huvides toimuva arhiveerimise eesmärgil kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõike 1 punktiga b ja artikliga 89.
3. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse liikmesriikide kohtuid või muid pädevaid asutusi vastutavate töötlejate isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 7 tähenduses.
4. Komisjon töötleb käesoleva määruse kohaldamiseks vajalikke isikuandmeid füüsiliste isikute või nende esindajate ja liikmesriikide kohtute või muude pädevate asutuste vahelises digitaalses teabevahetuses Euroopa elektroonilise juurdepääsupunkti kaudu detsentraliseeritud IT-süsteemi raames.
5. Isikuandmete töötlemine käesoleva määruse alusel piirdub ulatusega, mis on vajalik lõikes 4 sätestatud eesmärkide saavutamiseks.
6. Määruse kohaldamisel käsitatakse komisjoni vastutava töötlejana ELi andmekaitsemääruse artikli 3 punkti 8 tähenduses.

Artikkel 69

Üleminekusätted

1. Käesolevat määrust kohaldatakse [*käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev*] või pärast seda algatatud kohtumenetluste ja ametlikult koostatud või registreeritud ametlike dokumentide suhtes.
2. Olenemata lõikest 1 tunnustavad liikmesriigid juhul, kui põlvnemine on kindlaks tehtud kooskõlas III peatüki alusel kohaldatavaks määratud õigusega liikmesriigis, mille kohtud olid II peatüki alusel pädevad:
 - (a) lahendit, millega põlvnemine tehakse kindlaks teises liikmesriigis kohtumenetluses, mis algatati enne [*käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev*], ja
 - (b) põlvnemist kinnitavat ametlikku dokumenti, millel on päritoluliikmesriigis siduv õigusjõud ja mis on ametlikult koostatud või registreeritud enne [*käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäev*].

Käesolevas lõikes osutatud lahendite ja ametlike dokumentide suhtes kohaldatakse IV peatükki.

3. Olenemata lõikest 1 aktsepteerivad liikmesriigid ametlikku dokumenti, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, tingimusel et see ei ole ilmselgelt vastuolus selle liikmesriigi avaliku korraga (*ordre public*), kus tunnustamist taotletakse.

Käesolevas lõikes osutatud ametlike dokumentide suhtes kohaldatakse V peatükki.

Artikkel 70

Läbivaatamine

1. Hiljemalt [*viis aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva*] esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta, sealhulgas

hinnangu tekkinud praktiliste probleemide kohta, mida toetab liikmesriikide esitatud teave. Aruandele lisatakse vajaduse korral seadusandlik ettepanek.

2. Liikmesriigid esitavad komisjonile taotluse korral teabe (kui see on kättesaadav), mis on oluline selleks, et hinnata käesoleva määruse toimimist ja kohaldamist, eelkõige teabe järgmise kohta:
 - (a) päritoluliikmesriigis tehtud lahendi või põlvnemist kinnitava, siduva õigusjõuga ametliku dokumendi tunnustamisest keeldumise taotluste arv vastavalt artiklile 32 ning nende juhtumite arv, mille puhul tunnustamisest keelduti;
 - (b) artiklite 33 ja 34 alusel esitatud edasikaebuste arv.
 - (c) selliste taotluste arv, millega vaidlustatakse sellise ametliku dokumendi sisu, millel ei ole päritoluliikmesriigis siduvat õigusjõudu, kuid millel on selles liikmesriigis tõendusjõud, ning nende kohtuasjade arv, mille puhul vaidlustamine õnnestus;
 - (d) väljaantud Euroopa vanematõendite arv ning
 - (e) tulenevalt käesoleva määruse artikli 61 lõikest 2 kantud kulud.

Artikkel 71

Komisjonile esitatav teave

1. Liikmesriigid edastavad komisjonile järgmise teabe:
 - (a) asutused, kes on volitatud koostama või registreerima ametlikke dokumente põlvnemisküsimustes, nagu on osutatud artikli 4 punktis 6;
 - (b) kohtud ja asutused, kes on pädevad väljastama tõendeid, nagu on osutatud artiklites 29, 37 ja 45, ning kohtud ja asutused, kes on pädevad tõendeid parandama, nagu on osutatud artiklis 38;
 - (c) kohtud, kes on pädevad menetlema artikli 25 kohaseid tunnustamisest keeldumise aluse puudumise otsuse taotlusi, ning kohtud, kes on pädevad menetlema tunnustamisest keeldumise taotlusi vastavalt artiklile 32 ja selliste keeldumistaotluste kohta tehtud lahendi edasikaebusi vastavalt artiklitele 33 ja 34, ning
 - (d) kohtud ja asutused, kes on pädevad väljastama Euroopa vanematõendit vastavalt artiklile 51, ning kohtud, kes on pädevad menetlema artiklis 56 osutatud vaidlustamismenetlusi.
2. Liikmesriigid edastavad lõikes 1 osutatud teabe komisjonile hiljemalt [*kuus kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva*].
3. Liikmesriigid teatavad komisjonile lõikes 1 osutatud teabe edaspidistest muudatustest.
4. Komisjon teeb lõikes 1 osutatud teabe üldsusele kättesaadavaks sobivate vahendite abil, sealhulgas Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis.

Artikkel 72

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates [selle kuu esimesest päevast, mis järgneb 18kuulisele perioodile alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevast].

Artiklit 71 kohaldatakse siiski alates [käesoleva määruse jõustumise kuupäev].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*